

ASOCIAȚIA "ȘCOALA DOBROGEANĂ DE AGRICULTURĂ ȘI AFACERI"

CAMPANIE DE INFORMARE

PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă

*Optimizarea dezvoltării durabile a mediului și a viabilității
economice în agricultura prin aplicarea PAC
în Regiunea Transfrontalieră Bulgaria-România
Acord de grant nr. AGRI 2016-0198*

MATERIALE DE FORMARE

*Elemente noi în măsurile de sprijin în
cadrul Politicii Agricole Comune
a Uniunii Europene*

ASOCIAȚIA "ȘCOALA DOBROGEANĂ DE AGRICULTURĂ ȘI AFACERI"

CAMPANIE DE INFORMARE

PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă

*Optimizarea dezvoltării durabile a mediului și a viabilității
economice în agricultura prin aplicarea PAC
în Regiunea Transfrontalieră Bulgaria-România
Acord de grant nr. AGRI 2016-0198*

MATERIALE DE FORMARE

*Elemente noi în măsurile de sprijin în cadrul
Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene*

Prezenta campanie este demarată în cadrul Proiectului: "PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă!", Acord de grant nr. AGRI-2016-0198, cofinanțată de Comisia Europeană în cadrul Cererii de propuneri „Sprijin pentru măsurile de informare privind politica agricolă comună (PAC)” 2015/C 351/9.

PENTRU CONTACT CU ECHIPA PROIECTULUI:

ASOCIAȚIA "SCOALA DOBROGEANĂ DE AGRICULTURĂ ȘI AFACERI" (DABS)

9300 Dobrich, ул. „Balgariya”, nr. 3

tel.: +359 (58) 655 620, +359 (58) 655 626,

fax: + 359 (58) 605 760

e-mail: dabs_bg@yahoo.com, agroinfo.project@gmail.com

Pagină web a campaniei: <http://agroinfo.dabu-edu.org/>

Acest proiect a fost finantat cu sprijinul Comisiei Europene. Aceasta publicatie nu agajeaza decit autorul iar Comisia Europeana nu este raspunzatoare de folosirea in alte scopuri a informatiilor continute.

ASOCIAȚIA „ȘCOALA DOBROGEANĂ DE AGRICULTURĂ ȘI AFACERI” (DABS)

CAMPANIE DE INFORMARE:

PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă

Optimizarea dezvoltării durabile a mediului și a viabilității economice agriculturii prin aplicarea PAC în Regiunea Transfrontalieră Bulgaria-România

Acord de grant nr. AGRI-2016-0198

Publicație realizată în cadrul proiectului „PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă” (Optimizarea dezvoltării durabile a mediului și a viabilității economice agriculturii prin aplicarea PAC în Regiunea Transfrontalieră Bulgaria-România), implementat de către Asociația "Școala Dobrogeană de Agricultură și Afaceri" (DABS) cu sprijinul financiar al Uniunii Europene.

„PAC pentru creștere durabilă: Misiune posibilă” este unul dintre proiectele aprobate de către Comisia Europeană, având ca scop prezentarea noii Politici Agricole Comune (PAC) până în anul 2020. Obiectivele în cadrul proiectului sunt promovarea și creșterea gradului de conștientizare a tuturor părților interesate din Bulgaria și România privind reforma Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene, în special - să promoveze noile sale obiective pe termen lung în perioada de programare 2014-2020, axate pe durabilitatea și funcția socială ale agriculturii. Implementarea a campaniei de informare are ca scop îmbunătățirea înțelegerii publice cu privire la rolul Politicii Agricole Comune (PAC) în materia dezvoltării durabile și contribuția la o dezvoltare mai echilibrată a regiunilor rurale în zona de frontieră bulgară-română.

Proiectul vizează trei mari grupuri-țintă din zona de frontieră Bulgaria-România: publicul larg și, în special, tinerii din mediul urban; fermierii și antreprenorii/manageri în agricultură; oameni politici la nivel local și regional, precum și organismele de reglementare, care sunt implicate în punerea în aplicare a planurilor agricole naționale legate de PAC. În cadrul acestuia sunt prevăzute diverse activități - crearea unei pagini web și creșterea prezenței în mass-media on-line și cea digitală; publicarea și distribuirea unei serii de informații tipărite și materiale video; efectuarea de seminare de instruire, expoziții, forumuri de discuții și alte evenimente publice. Activitățile din cadrul proiectului se desfășoară pe teritoriul zonei de frontieră Bulgaria-România pe perioada de 12 luni (iunie 2016 - mai 2017).

Aceste materiale de formare au ca scop să-i asiste pe fermierii români în pregătirea acestora cu privire la solicitările de finanțare prin intermediul instrumentelor Politicii Agricole Comune în perioada 2014 – 2020, să-i încurajeze și să promoveze rolul social al agriculturii și al sectoarelor conexe, punând accent pe adoptarea unui stil de viață sănătos, pe beneficiile pentru sănătatea publică, contribuția la ocuparea forței de muncă pe plan local, incluziunea socială și dezvoltarea comunităților locale. În aceasta ediție vom acorda o atenție specială noilor aspecte ale măsurilor de sprijin în cadrul PAC.

Materialele foto cuprinse în prezenta publicație fac parte din arhivele personale ale autorului/ilor.

Cuprins

1. Introducere.....	7
1.1. Bilanțul programului anterior PNDR 2007-2013.....	7
1.2. Ce aduce nou Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020	9
2. Principalele aspecte și priorități ale Programului Național de Dezvoltare Rurală	10
3. Transferul de cunoștințe și inovații în agricultură, silvicultură și în zonele rurale	13
3.1. Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe	13
3.2. Sprijin pentru activități demonstrative și de informare	14
4. Competitivitatea și durabilitatea în agricultură, silvicultură și sectorul alimentar	15
5. Organizarea lanțului alimentar, inclusiv a proceselor și comercializarea produselor agricole, creșterea animalelor și gestionarea riscurilor în agricultură	19
6. Agricultură ecologică.....	24
7. Mediul și schimbările climatice. Influența lor asupra dezvoltării rurale.	27
8. Incluziunea socială și dezvoltarea rurală locală	31
9. Lecții învățate în cadrul PAC 2007-2013	33
10. Posibilitățile de cooperare transfrontalieră România - Bulgaria.....	36
11. Noile condiții, posibilități și scheme de plată din cadrul PNDR 2014-2020 ...	40
11.1 Măsuri de finanțare pentru fermele de familie.....	43
11.2 Scheme de plată directe în cadrul PNDR 2014-2020	45

1. Introducere

Țelul acestui ghid este de a te informa pe tine, dragă fermier, în legătura cu noul Program Național de Dezvoltare Rurală (PNDR 2014 – 2020).

1.1. Bilanțul programului anterior PNDR 2007-2013

Agenția de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit (APDRP), în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), a plătit solicitanților în jur de 6,2 miliarde euro, adică 70% din valoarea fondurilor alocate (totalul atribuit României fiind de 9,32 miliarde euro pentru obiective specifice de dezvoltare rurală).

În agricultură 76.241 de fermieri au beneficiat de aceste fonduri (2.807 exploatații agricole din sectoarele vegetal și animal). Au fost finanțate lucrări pentru protejarea de inundații a 46.837 de hectare, precum și pentru modernizarea și reabilitarea infrastructurii de irigații care deservește 291.876 hectare. S-au construit peste 3.500 km de drumuri agricole și forestiere, 7.264 km de rețea de alimentare cu apă și canalizare în zonele rurale și s-a modernizat infrastructura rurală de care beneficiază peste 3 milioane de locuitori din aceste zone. De finanțare europeană au beneficiat și aproximativ 3.084 IMM¹-uri non-agricole și 1.861 proiecte în turism, ce au generat locuri de muncă și au reînviat considerabil economia rurală.

În total proiectele de investiții finanțate au creat peste 100.000 de locuri de muncă în spațiul rural, mai precis:

- prin Măsura 112 „Instalarea tinerilor fermieri” - 12.995 de tineri (5.495 femei) și-au înființat propria exploatație agricolă (326,50 milioane de euro).

¹ Întreprinderi Micro, Mici și Mijlocii care angajează mai puțin de 250 de persoane și care au o cifră de afaceri anuală de până la 50 de milioane de euro și/sau dețin active totale de până la 43 de milioane de euro.

- prin Măsura 121 „Modernizarea exploatațiilor agricole” - au fost înființate și modernizate 2.807 ferme din sectoarele vegetal și animal (929 milioane de euro).
- prin Măsura 123 „Creșterea valorilor adăugate a produselor agricole și forestiere”, Schemele de Ajutor de Stat - 1.103 proiecte în industria agroalimentară (829 milioane de euro).
- prin Măsura 125 „Îmbunătățirea, dezvoltarea infrastructurii și adaptarea agriculturii și silviculturii” - 545 de proiecte (571,31 milioane de euro).
- prin Măsura 312 - 3.084 de microîntreprinderi cu profil non-agricol au fost sprijinite (388 milioane de euro - 17.785 de locuri de muncă create și menținute în spațiul rural).
- prin Măsura 313 „Încurajarea activităților turistice” - 1.861 de investiții în turism (266,38 milioane de euro - 8.639 de locuri de muncă create și menținute).
- prin Măsura 322 „Renovarea și dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor economice de bază și punerea în valoare a moștenirii rurale” - 3.231 de cereri de finanțare (7,63 milioane de euro).
- prin Măsura 221 „Prima împădurire a terenurilor agricole” - 28 de proiecte (610 hectare).
- prin Măsura 141 au fost sprijinite 60.439 ferme agricole de semisubzistență.
- prin Măsura 142 - 58 de grupuri de producători înființate (3.176 membri în total).
- prin Măsurile 211 și 212 - peste 1 miliard de euro ca sprijin pentru zonele defavorizate, inclusiv zona montană.
- prin Măsura 214 ce vizează plățile de agro-mediu au fost acordate 1,2 miliarde de euro, acoperind peste 2 milioane de hectare.

- prin Măsura 215 au fost plătite alte 145, 03 de milioane euro – plăți compensatorii pentru bunăstarea animalelor în cazul exploatațiilor din sectorul porcine și păsări.
- prin LEADER – 163 Grupuri de Acțiune Locală (GAL) acoperind 6,77 milioane locuitori și 141 mii km² pentru nevoile specifice fiecărei zone în parte (3.645 proiecte în valoare de 167,29 mil. Euro).

1.2. Ce aduce nou Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020

Noul PNDR propune:

- simplificarea procedurilor, în special în stadiul întocmirii documentațiilor pentru proiecte europene;
- 30% din fonduri vor fi îndreptate către măsuri de agro-mediu;
- prezintă 14 măsuri față de cele 24 de măsuri prevăzute în PNDR 2007-2013;
- reducerea timpului de evaluare a proiectelor depuse;
- consolidarea Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) în vederea dezvoltării considerabile a zonelor rurale, orientată pe rezolvarea nevoilor reale ale comunităților.

Ce măsuri anterioare se vor păstra?

- modernizarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole prin consolidarea acestora și deschiderea către piață și procesarea produselor agricole.
- încurajarea instalării tinerilor fermieri – creșterea valorii sprijinului la maximum 60.000 euro/exploatație.
- infrastructura rurală – se va acorda prioritate creării/dezvoltării infrastructurilor locale, inclusiv a infrastructurii de irigații ca și precondiție pentru dezvoltarea economică a zonelor rurale.
- LEADER.

Ce măsuri apar ca noutate?

- maximizarea impactului și simplificarea procesului de accesare;
- dezvoltarea sistemului de irigații și reabilitarea sistemului de îmbunătățiri funciare;
- oportunitatea dezvoltării sectorului de producere a fructelor;
- crearea unor fonduri mutuale pentru a sprijini fermierii în cazul pierderilor suferite în urma fenomenelor climatice nefavorabile, boli ale animalelor, ale plantelor sau a unui incident de mediu;
- crearea Rețelei europene de inovare - transpunerea în practică a rezultatelor cercetării și abordărilor inovative, prin apropierea cercetării de fermieri și de sectorul agricol;
- sprijinirea agriculturii ecologice;

2. Principalele aspecte și priorități ale Programului Național de Dezvoltare Rurală

PNDR își propune să satisfacă provocările de dezvoltare stabilite prin Acordul de Parteneriat:

- A. Competitivitate și dezvoltare locală;
- B. Oameni și societate;
- C. Infrastructură;
- D. Resurse;
- E. Administrație și guvernare.

Programul Național de Dezvoltare Rurală abordează integral punctele de lucru A, B și D, și doar parțial punctele de lucru C și E.

PNDR va finanța 14 măsuri de dezvoltare rurală în valoare de 9,363 miliarde Euro dintre care 8,015 miliarde FEADR² și 1,347 miliarde contribuție din partea statului. Prin intermediul acestor măsuri se urmărește susținerea dezvoltării strategice a spațiului rural abordând următoarele obiective:

- Să se restructureze exploatațiile agricole și să fie crescută viabilitatea;
  - se vor înființa, extinde și moderniza dotările fermelor (baza materială și tehnologiile);
  - se vor face investiții în procesare și comercializare, inclusiv în eficiență energetică, marketing, depozitare, condiționare, adaptare la standarde, etc;
  - se va sprijini restructurarea fermelor, mai ales cele mici, și se vor

² Fondul European Agricol pentru Dezvoltarea Rurală

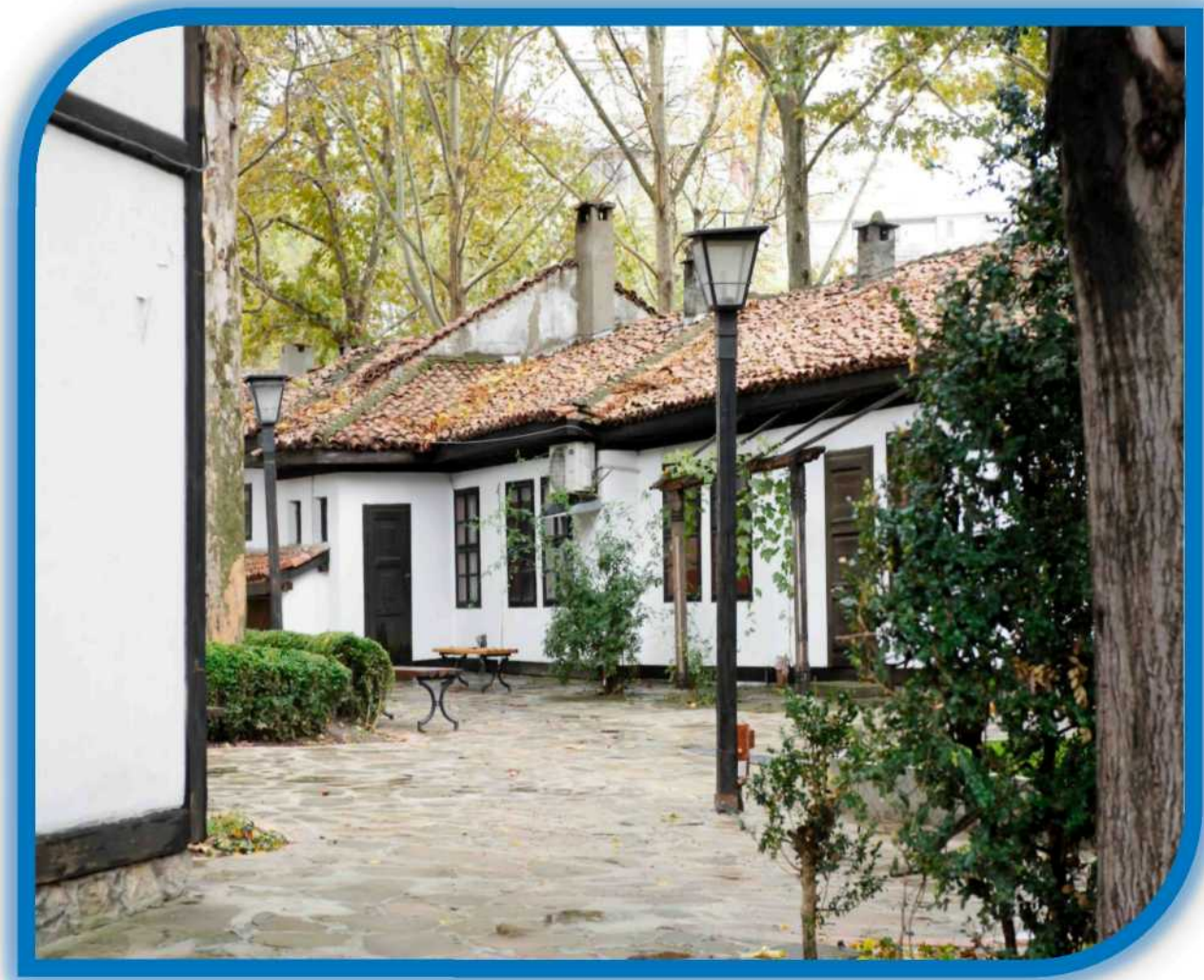
- întineri generațiile de fermieri;
  - se vor gestiona mai eficient riscurile în sectorul agro-alimentar;
  - se vor organiza activități de consiliere și de formare prin intermediul grupurilor de producători.
- Să se gestioneze în mod durabil resursele naturale și să se combată schimbările climatice;
- se vor organiza acțiuni de împădurire a terenurilor agricole și neagricole împreună cu perdele forestiere corespunzătoare;
  - se vor face plăți compensatorii acelor fermieri care voluntar își asumă angajamente de agro-mediu;
  - se vor face plăți compensatorii acelor fermieri care voluntar vor adopta sau mențin practici și metode ecologice;
  - se vor face plăți compensatorii acelor fermieri care voluntar vor continua activitățile în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale sau de altă natură.
- Să se diversifice activitățile economice, să se creeze noi locuri de muncă, să se îmbunătățească infrastructura și serviciile pentru îmbunătățirea calității vieții în zona rurală.
- se va sprijini realizarea investițiilor în microîntreprinderi și întreprinderi mici non-agricole în zona rurală;
  - se va îmbunătăți infrastructura locală (rețeaua de apă, canalizare și drumuri locale), infrastructura educațională, medicală și socială;
  - se va restaura și conserva moștenirea culturală;
  - se vor sprijini strategiile locale ce asigură abordări integrate pentru dezvoltarea locală.

Prioritățile programului PNDR 2014-2020:

- să se consolideze și să se modernizeze exploatațile agricole, crescând astfel viabilitatea lor și trimițând produsele procesate spre piețele de consum;
- să se sprijine instalarea tinerilor fermieri, urmărind astfel întinerirea generațiilor de agricultori;
- să se dezvolte infrastructura rurală de bază pentru a atrage investițiile în aceste zone, ceea ce va crea noi locuri de muncă și va conduce la dezvoltarea spațiului rural;
- se va încuraja diversificarea economiei rurale prin înființarea și dezvoltarea IMM-urilor nonagricole în mediul rural;
- se va promova sectorul specific pomicol cu ajutorul unor sub-programe speciale;

- se va încuraja dezvoltarea locală plasată în responsabilitatea comunității prin intermediul abordării LEADER (îmbunătățind astfel competitivitatea, calitatea vieții și diversificarea economiei rurale).

3. Transferul de cunoștințe și inovații în agricultură, silvicultură și în zonele rurale

O bună parte din fermierii români, mai ales cei ce dețin întreprinderi mici și mijlocii, nu sunt bine informați în legătura cu standardele și tehnologiile moderne de producție. Ei se bazează în continuare pe practica tradițională și nu obțin rezultate optime.

În afară de asta, în sectorul agro-alimentar, nivelul de instruire tehnică și de management trebuie ridicat pentru a se atinge standardul european și pentru se face față concurenței. De asemenea, fermierii români trebuie să facă cunoștință cu efectele practicii agricole asupra biodiversității, asupra solului și asupra apei, prin prisma schimbărilor climatice.

Așadar se întrevăd două noi direcții:

- în primul rând îndrumarea profesională, campanii informative și demonstrative, ce vor sprijini înființarea și introducerea unui management eficace în unitățile economice conduse de proaspeții fermieri, fermierii mici și cei de familie;
- mărirea nivelului de competitivitate, folosirea tehnologiilor și proceselor inovative, folosirea mai eficientă a resurselor, performanțe de mediu mai bune, obținerea cunoștințelor pentru a administra riscurile la care sunt expuse plantațiile și nu numai.

Acest transfer de cunoștințe se va realiza prin intermediul primei măsuri din cadrul noului Program Național de Dezvoltare Rurală, mai exact prin intermediul **Măsurii 1 – Transfer de cunoștințe de măsuri de informare 2014-2020**. Această măsură are două sub-măsuri:

- 1) Sub-măsura 1.1. „Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe”;
- 2) Sub-măsura 1.2. „Sprijin pentru activități demonstrative și de informare”.

Măsura vine ca soluție pentru satisfacerea următoarelor nevoi: lipsa cunoștințelor adecvate în rândul fermierilor; activitățile de cercetare și rezultatele acestora trebuie adaptate la nevoile fermierilor și a producătorilor; dezvoltarea și înființarea lanțurilor alimentare de produse procesate.

3.1. Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe

ȚEL: Îmbunătățirea capacităților și a cunoștințelor de bază referitoare la protecția mediului și condițiile climatice în rândul fermierilor, al persoanelor active în industria alimentară și răspândirea rezultatelor cercetării și a inovării prin acțiuni de formare profesională și dobândire de cunoștințe.

Activități întreprinse: cursuri de formare profesională pe termen scurt.

Cine va beneficia: furnizorii de servicii de formare profesională.

Participanții la aceste cursuri de formare sunt persoane active în sectorul agricol și agro-alimentar, inclusiv beneficiari ai măsurilor de mediu și climă. Nu sunt valabile serviciile de formare care fac parte din programele de învățământ.

Gen de sprijin: de rambursat cheltuieli.

Sume și rate de sprijin: Ajutorul acordat în cadrul acestei măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile. Alocarea financiară a acestei submăsuri este de 70% din alocarea totală a măsurii. Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu nivelul la care acesta se va realiza.

3.2. Sprijin pentru activități demonstrative și de informare

ȚEL: Îmbunătățirea capacităților și a cunoștințelor de bază în rândul fermierilor, al persoanelor active din industria agro-alimentară prin dezvoltarea sectorului de aplicare și sprijinirea altor acțiuni de scurtă durată, (activități demonstrative și acțiuni de informare). Astfel, vor fi promovate varii tehnici de dobândire a cunoștințelor în afară de cursurile tradiționale.

Activități întreprinse:

- *demonstrative*:
- pot avea loc într-o fermă sau în alte locații, cum ar fi: centre de cercetare, expoziții, târguri de profil, etc. Sunt realizate prin sesiuni practice care vizează demonstrarea de noi tehnologii, folosirea de mașini și utilaje noi, metode noi de protecție a culturilor sau tehnici specifice de producție.
- *de informare*: de difuzare a informațiilor cu privire la agricultură, mediu, sectorul agro-alimentar, pentru a informa interesele în legătură cu ce le este necesar pentru a desfășura respectiva activitate la locul de muncă.

Cine va beneficia: persoane publice și/sau private, de asemenea asocierile acestora ce au ca obiect de activitate activități de informare/demonstrare.

Gen de sprijin: de rambursat cheltuieli.

Sume și rate de sprijin: Ajutorul acordat în cadrul acestei

măsuri este de 100% din totalul cheltuielilor eligibile. Alocarea financiară a acestei submăsuri este de 30% din alocarea totală a măsurii. Valoarea proiectului va fi stabilită proporțional cu nivelul la care acesta se va realiza.

4. Competitivitatea și durabilitatea în agricultură, silvicultură și sectorul alimentar

O competitivitate ridicată în agricultură, silvicultură și în sectorul alimentar și utilizarea durabilă a terenurilor agricole vor conduce către performanțe mai bune, vor revitaliza zonele rurale și vor crea noi locuri de muncă. Potențialul de a schimba statusul țării noastre din țară importatoare în țară exportatoare există, putem crește producția de alimente de calitate, putem moderniza acest sector în general.

Pentru a ridica competitivitatea în ferme și în unitățile de procesare a produselor agricole sunt prevăzute investiții, în urma cărora economia va crește accelerat ceea ce determină creșterea veniturilor la nivelul celor din UE. Cu ajutorul investițiilor în sectorul alimentar, nu numai se vor îmbunătăți rezultatele acestuia dar se va influența pozitiv și asupra economiei la nivel micro și macro. Se va asigura un consum alimentar echilibrat, o securitate agro-alimentară. Exploatațiile agricole vor crește și implicit se vor genera noi locuri de muncă.

Pentru facilitarea acestei creșteri sunt necesare o serie de măsuri:

- acțiuni de formare, informare și difuzare de cunoștințe inovative adresate persoanelor active în sectoarele menționate.
- acțiuni pentru ameliorarea și stimularea performanțelor economice;
- acțiuni pentru facilitarea accesului fermelor pe piață (modernizare și restructurare);
- acțiuni menite să ridice creșterea volumului producției agricole de calitate;

- acțiuni ce vor asigura continuarea lucrărilor de modernizare ale unităților de prelucrare și comercializare, lucrări începute în cadrul programului anterior PNDR 2007-2013;
- acțiuni pentru a diversifica, extinde și promova producția agricolă și alimentară cu valoare adăugată a mărcilor de calitate.

Tinerii fermieri vor dobândi informații și cunoștințe importante cu ajutorul cărora vor gospodări durabil terenurile agricole și forestiere, vor ridica calitativ managementul la nivel de fermă. Sectoarele de procesare și comercializarea produselor agricole se vor restructura și moderniza prin metode inovative, ceea ce va genera condiții de viață mai bune și va reduce șomajul.

Se urmărește de asemenea dezvoltarea și îmbunătățirea calificărilor necesare persoanelor implicate în activitatea forestieră pentru a se realiza un management durabil al pădurilor pentru a se crește suprafața forestieră, un management durabil al prelucrării lemnului și pentru a se valorifica eficient produsele obținute în acest sector.

Tinerii fermieri vor fi instruiți și în managementul fermelor, să respecte condițiile ecologice, să se confrunte efectiv cu problemele de mediu, să facă cunoștința cu tehnologiile IT, să fie capabili să realizeze asociații și parteneriate la nivel local. Li se vor îmbunătăți cunoștințele tehnice și economice generale și specifice în sectoarele în care sunt activi: agricultură, sivicultură sau industria alimentară.

Cauza principală a rezultatelor nesatisfăcătoare în aceste sectoare este lipsa de instruire al persoanelor implicate sau nivelul scăzut de instruire al acestora.

Prin aceasta măsura se urmărește formarea profesională a persoanelor implicate pentru a obține rezultatele mai sus menționate. Investiții ajutătoare acestei măsuri:

- cursuri de formare profesională pe termen scurt cu perioade diferite de pregătire în funcție de tematica programului și a celor implicați;
- campanii de informare și difuzare a cunoștințelor în legătura cu aceasta măsura și ceea ce presune aplicarea acesteia.

Cursurile de formare profesională vor include acțiuni din sectorul agricol, silvic și alimentară menite:

- să diversifice lucrările în exploatațiile agricole, să îmbunătățească calitatea producției, igiena și siguranța alimentelor, să asigure bunăstarea animalelor și sănătatea plantelor, siguranța muncii, să folosească fertilizanți în agricultură în concordanță cu standardele UE;
  - să îmbunătățească și să încurajeze afacerile;
  - să îmbunătățească cunoștințele în legătură cu protecția mediului;
  - să asigure pregătire tehnică (tehnologii informaționale, inovații, gestionare durabilă a resurselor naturale etc.);
  - să instruiască în legătură cu realizarea unui management durabil al terenurilor agricole și forestiere;
  - să dezvolte capacități inovative în lanțul agro-alimentar;
  - să informeze despre cerințele privind eco-condiționalitatea și aplicarea unor metode de producție compatibile cu protecția mediului.

Se va acorda sprijin financiar și pentru a ajuta fermierii să participe la

întruniri tematice, târguri, expoziții, în general evenimente în cadrul cărora se pot informa în legătură cu noile tehnologii, pot efectua schimb de experiență ș.a.m.d.

Măsura este menită întregii zone rurale din România, considerându-se a fi imperativă. În România rurala un procent foarte mic de persoane au studii superioare, majoritatea având doar studii gimnaziale sau sunt absolvenți doar al învățământului primar. Dată fiind situația, persoanele active cu studii superioare de specialitate în domeniul agricol sunt foarte puține, asta influențează direct productivitatea și nu numai. Cursurile profesionale descrise își propun să remedieze situația atât cât e posibil. Ele vor fi extinse și în cadrul sectoarelor ce au legătură cu cel agricol, ca de exemplu industria alimentară și siveicultura. Un alt țel urmărit de această măsură este de a forma o legătura cu alta măsură prioritară - 112 "Instalarea tinerilor fermieri", aceasta fiind condiționată de dovedirea competenței profesionale, ce poate fi obținută în urma cursurilor profesionale.

De aceste cursuri pot beneficia persoanele adulte active în sectorul agricol, în siveicultură și în industria agro-alimentară. Cursurile pot fi inițiate de către: furnizori de formare profesională, informare și difuzare, mai exact persoane publice sau private active în domeniul formării profesionale a adulților.

Criterii de înscriere luate în considerare în funcție de tematica instruirii: vârsta până 40 de ani; să fie fermier de semi-subzistență; să fie membru într-un grup de producători sau alt gen de asociație recunoscută de lege; să aibă un proiect de investiții; să aibă ferma într-o zonă defavorizată; să aibă un nivel scăzut de educație; să fie beneficiar al măsurilor din Axele I și II.

5. Organizarea lanțului alimentar, inclusiv a proceselor și comercializarea produselor agricole, creșterea animalelor și gestionarea riscurilor în agricultură

Fermele, mai ales cele mici, se integrează greu pe piață și nu se descurcă cu asigurarea standardelor obligatorii. Unitățile de procesare resimt uzura echipamentelor, lipsa spațiilor de producție și conformarea cu regulile de igienă. În lipsa informațiilor de piață, fermierii, mai ales agenții medii și mici, iau decizii în necunoștință de cauză, consecința fiind pierderi la toate nivelurile și micșorarea substanțială a competitivității.

Cauzele principale ale gradului redus de integrare pe piață a produselor agricole românești sunt:

- lipsa informațiilor despre piața agro-alimentară;
- lipsa interesului față de asocierea producătorilor agricoli;
- slaba prezentare a contractelor dintre agenții economici;
- lipsa instalațiilor de ambalare și etichetare;
- lipsa burselor agricole.

PNDR 2014-2020 vine cu soluții pentru micii operatori, susținându-i în scopul organizării de procese de lucru comune și al partajării facilităților și resurselor. Îmbunătățirea concurenței producătorilor primari printr-o mai bună prezentare a acestora în lanțul agro-alimentar este realizată prin următoarele măsuri:

- M01 transferul de cunoștințe și acțiuni de informare;
- M02 Servicii de consiliere, de gestionare a fermei și de înlocuire în cadrul fermei;
- M04 Investiții în active fizice;
- M09 Înființarea de grupuri și organizații de producători în agricultură și silvicultură;
- M14 Bunăstarea animalelor;
- M16 Cooperare.

M14 (tranzitorie) vizează asigurarea standardelor superioare de bunăstare a animalelor în fermele de porci și păsări, răspunzând nevoilor privind siguranța alimentară și asigurarea calității produselor alimentare. M09 ajută fermierii să valorifice în comun producția, cu o poziție de negociere mai puternică, și să furnizeze procesatorilor materia primă. Investițiile în dotări de post-recoltare până la procesare și pentru asigurarea calității produselor în cadrul respectării standardelor europene vor stimula creșterea valorii adăugate a produselor agricole. Prioritate vor avea în special produsele cu înaltă valoare adăugată și formele asociative care urmăresc înființarea/modernizarea de unități de colectare, depozitare, etc.

Ca urmare a cooperării dintre micii fermieri, vor fi posibile acțiuni inovatoare specifice și posibile doar în cadrul formelor asociative. Sprijinirea asocierilor în sectorul agro-alimentar în scopul comercializării produselor în cadrul lanțurilor scurte va ușura implementarea modalităților inovatoare în domeniu și va câștiga noi categorii de clienți. Toate aceste măsuri vor crește

valoarea adăugată a produselor agroalimentare și forestiere și se vor consolida rolul fermierilor și al silvicultorilor în cadrul lanțului de aprovizionare.

Introducerea unor sisteme de calitate și de promovare a produselor europene este o necesitate clară: producătorii mici și fermierii de la nivel european și național nu au finanțare să își creeze propriile proiecte de marketing și astfel, prin lipsa promovării acestora pe piață, devin victimele propriilor produse de calitate.

Activitatea de promovare trebuie prevăzută încă de la dezvoltarea planului de afaceri, fiind un element de bază pentru o activitate de succes. În plus, trebuie încurajată asocierea, deoarece aceasta este fundamentul dezvoltării durabile pentru valorificarea unui teren, a unui produs sau a unei idei.

Strategia economică a Comisiei Europene (CE) privind acțiunile de promovare și informare pe piețele interne și în țările terțe este într-un proces de evoluție continuă încă din anii 1980. Principalul obiectiv al politicii CE este să îmbunătățească imaginea produselor și să conștientizeze consumatorii cu privire la calitatea produselor și a metodelor de producție, astfel încât să crească cererea pe piața internă și să se încurajeze deschiderea de noi piețe în țări terțe:

- la nivel național și comunitar, promovarea pe piața internă;
- la nivel internațional, promovarea pe piețele terțe.

Formele de promovare și acțiunile de informare pe piața internă fac referire atât la produsele agricole și, implicit, la metodele lor de producție, cât și la cele alimentare pe bază de produse agricole. Activitățile de acest tip nu pun accentul pe anumite mărci sau pe stimularea consumului unui anumit produs datorită originii lui distincte. Produsele eligibile pentru promovare pe piața internă sunt fructele și legumele proaspete sau procesate, inul textil, plantele vii și produsele de horticoltură ornamentală, uleiul de măsline și măslinile de consum, uleiurile din semințe, laptele și produsele lactate, carnea proaspătă, refrigerată sau congelată (produsă conform standardelor de calitate comunitare sau naționale), mierea și produsele apicole, vinurile cu denumire de origine protejată sau indicație geografică protejată, produsele cu DOP³, IGP⁴ sau SGT⁵, precum și acelea din agricultura ecologică și din carne de oaie.

Acțiunile de promovare pe piața internă pot include și activități care privesc modele de comportament responsabil în ceea ce privește consumul de băuturi alcoolice și afecțiunile legate de excesul în consumarea acestora. Contribuția CE la valoarea eligibilă a acestor programe este de 50%, iar cea națională poate fi de maximum 30% din valoarea eligibilă a programului. Finanțarea europeană poate crește până la 60% în cazul proiectelor de promovare a consumului de fructe și legum sau în cazul celor referitoare la informarea cu privire la consumul moderat de băuturi alcoolice.

Noua politică va viza activități de promovare cu valoare europeană adăugată, bazate pe o strategie bine definită. Conform datelor publicate, bugetul anual actual, de 61 de milioane de euro, va crește la 200 de milioane de euro.

În contextul noilor reguli, va dispărea contribuția națională, iar rata finanțării europene va crește la 70% pentru programele simple realizate de o organizație dintr-un stat membru, 80% pentru programele multinaționale ale organizațiilor care sunt situate în state membre diferite și care desfășoară împreună o campanie de promovare și pentru programele destinate promovării în țări terțe, iar finanțarea europeană nerambursabilă pentru măsurile de criză va fi de 85%. În plus, potrivit noii legislații, va fi lărgită gama produselor eligibile și vor fi extinse categoriile de beneficiari eligibili, asigurându-se participarea organizațiilor de producători.

³ Denumire de origine protejată

⁴ Indicație geografică protejată

⁵ Specialitate tradițională garantată

În prezent, produsele eligibile pentru promovarea în țări terțe sunt carnea de vită sau de porc proaspătă, refrigerată sau congelată, unele preparate alimentare pe baza acestor produse, carnea de oaie de calitate, produsele lactate, uleiul de măsline și măslinele de consum, vinurile cu denumire de origine protejată sau indicație geografică protejată, băuturile spirtoase cu indicație geografică protejată, fructele și legumele proaspete sau procesate, produsele din cereale și orez, inul textil, plantele vii și produsele horticole, toate intrând în aria de acoperire a schemelor DOP, IGP, STG, conform regulamentelor UE, sau provenind din agricultura ecologică.

În țările terțe, acțiunile de promovare menționate mai sus vor include și modalități de informare privind sistemul comunitar al vinurilor de masă, participarea la manifestări, târguri și expoziții de importanță internațională studii ale noilor piețe sau misiuni comerciale la nivel înalt. În ceea ce privește promovarea produselor agricole și alimentare europene pe piețele țărilor terțe, s-a demonstrat că aceasta permite creșterea atractivității lor și adaptarea producției la cerințele pieței internaționale, contribuie la protejarea patrimoniului agricol și gastronomic european și asigură creșterea veniturilor producătorilor și adaptarea exploatațiilor la noile condiții economice. De asemenea, implementarea măsurii de promovare pe piețele țărilor terțe le dă beneficiarilor prilejul să participe la târguri, expoziții și alte astfel de evenimente și să desfășoare campanii de informare privind regimurile comunitare DOC și IGP. Participarea la târgurile și expozițiile internaționale permite creșterea gradului de vizibilitate a produselor promovate și evaluarea acestora în funcție de ofertele externe.

România este una dintre țările europene cu cele mai favorabile condiții pedo-climatice pentru obținerea de producții agricole de calitate și în cantități semnificative, care pot să acopere un segment important al cererii interne de produse agroalimentare.

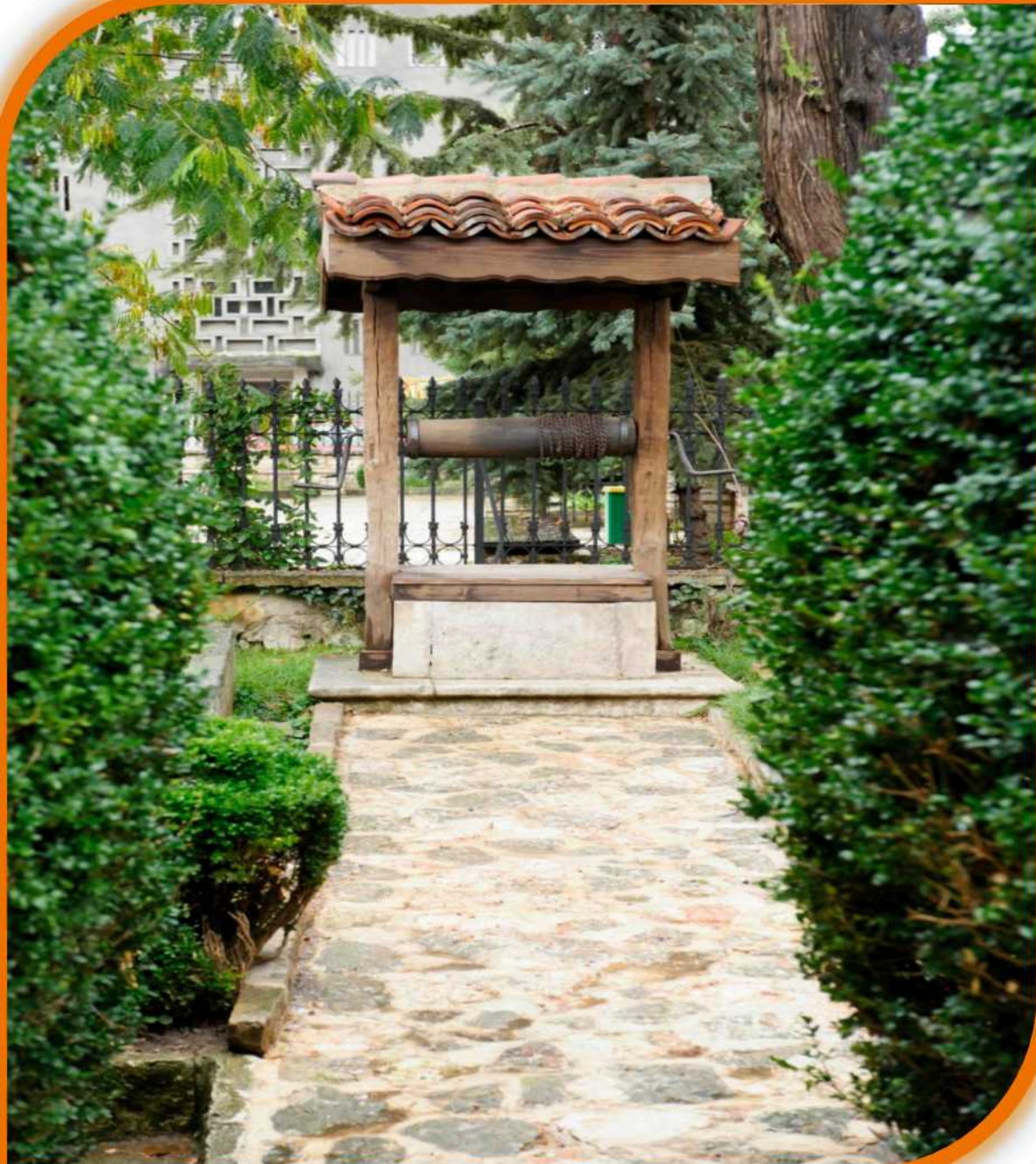
Pentru a reduce pierderile și pentru a ajuta agricultorii să facă față mai bine incertitudinii create de problemele de vreme, bolile animalelor sau volatilitatea pieței, sunt necesare instrumente de gestionare a riscurilor. Numai munca în comun, bazată pe experiența dobândită din greșelile și reușitele altora în domeniu, poate sprijini creșterea și dezvoltarea sectorului produselor agroalimentare. Cea mai mare perspectivă pentru acest sector provine de la oportunitățile de a dezvolta platforme de vânzare inter-regionale și transnaționale de produse locale. Importanța înțelegerii consumatorilor și capacitatea de a conștientiza identitatea culturală a produsului nu trebuie uitate. De asemenea, această tranzacționare transnațională a produselor caracteristice locale poate îmbunătăți înțelegerea diversității culturale în întreaga UE, sprijinind crearea unei percepții comune în rândul cetățenilor europeni. În acest fel, regiunile sunt aduse mai aproape de elementul fundamental al culturii lor agricole.

În perioada actuală de programare a politicii de dezvoltare rurală (2014-2020) se va pune un accent crescut pe produsele alimentare locale și pe lanțurile scurte de aprovizionare. Se va facilita o mai bună integrare a producătorilor agroalimentari pe piață și la nivelul lanțului valoric. Pentru producătorii mai mici, accentul va fi pus pe stimularea asocierii și pe îmbunătățirea accesului la investiții, în timp ce pentru marii „actori” este nevoie de investiții în modernizare

pentru conformarea la cerințele UE și pentru creșterea competitivității lor pe piața internațională.

Existența și promovarea de lanțuri alimentare integrate, la nivelul fermei, sunt încă în stadiu de formare în termeni de metode de organizare și promovare. Aceste vor permite producătorului creșterea valorii adăugate a producției sale agricole, integrând producția de materie primă cu procesarea și comercializarea și realizând o relație cât mai directă cu consumatorul.

În România, în general, resursele naturale sunt în stare bună, însă sistemele de management al riscului și serviciile prin care riscurile climatice și igienice potențiale ce pot fi aplanate nu sunt la nivelul corespunzător. Chiar și fermele comerciale au baza materială insuficientă și nu sunt dotate pentru a face față riscurilor climatice și evenimentelor climatice nefavorabile.

6. Agricultură ecologică

În peste 160 de țări la nivel mondial se practică deja agricultura ecologică. Suprafețele agricole și agenții economici care au aderat la standardele ecologice au crescut rapid și constant în ultimii ani în România. Față de anul 2006, în 2012 suprafețele agricole certificate ca fiind ecologice erau de 288 261 hectare ceea ce înseamnă o creștere de 268%, iar numărul agenților economici crescuse de 4,6 ori. În acest ritm de creștere, se așteaptă ca România să ajungă la un procent de 4% agricultură ecologică până la sfârșitul programului în 2020.

Paradoxal, în ciuda acestor cifre, produsele ecologice pe piața românească deși sunt în creștere, se regăsesc într-un procent destul de scăzut. Consumatorul de rând neavând încă cultura ecologică necesară. În schimb, exportăm masiv. De exemplu, în 2011 valoarea produselor exportate a fost de peste 200 de milioane de euro, pe când produsele vândute pe piața internă au fost în valoare de doar 80 de milioane de euro. Creșterea anuală constantă a consumului intern este de 20%, insuficientă pentru a acoperi totalul de producție. Produsele ecologice românești concurează pe aceasta marjă cu cele de import.

În afară de produsele ecologice procesate, România exportă mărfuri ecologice ca materie primă. Producem mărfuri brute dar nu avem capacitatea de a le procesa și comercializa corespunzător în totalitate.

În ultimii doi ani datorită creșterii numărului de lanțuri de magazine și implicit a creșterii interesului comercianților cu amănuntul, produsele ecologice au devenit mai accesibile.

În 2013 în cadrul târgului european Biofach din Nurenberg, România a fost nominalizată ca „Țara anului 2013”, tocmai datorită creșterilor impresionante ale producției și pieței produselor ecologice. Această realizare a fost posibilă în mare parte datorită sprijinului pentru agricultura ecologică prin Măsura 214 de agromediu din PNDR 2007-2013. Măsura a finanțat plățile de menținere a practicilor ecologice pe terenuri arabile (inclusiv plante furajere), legume anuale (inclusiv ciuperci și cartofi), plante medicinale și plante perene (vii și livezi).

Conștientizând agricultura ecologică ca fiind o prioritate, în cadrul PNDR 2014-2020, Comisia Europeană a constituit o măsură anume specială pentru agricultura ecologică. Prin această măsură, Comisia europeană va finanța fermierii pentru conversia și menținerea practicilor de agricultură ecologică, încurajându-i, de asemenea, să răspundă cererii crescute privind utilizarea practicilor ecologice față de mediu și standarde înalte de bunăstare a animalelor.

Măsura 11. Agricultură ecologică din cadrul noului program PNDR 2014-2020 stimulează conversia la metodele de agricultură ecologică și menținerea acestora după încheierea perioadei de conversie. Bugetul măsurii pentru România este de 236,1 milioane de euro, fiind constituit din fondurile europene și din contribuția națională.

Ajutorul financiar se acordă ca plată fixă pe unitatea de suprafață (hectar - ha) fermierilor și va fi sub formă de compensație pentru cheltuieli suplimentare

si pierderi de venit legate de procesul de conversie si de mentinerea practicilor ecologice.

Se vor acorda plăți compensatorii în cazul în care:

- solicitanții sunt încadrați ca fermieri activi, după criteriile formulate în articolul 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013;
- solicitantul este utilizatorul unei suprafețe categorizată de utilizare ca teren arabil, vie sau livadă, aflată pe teritoriul României, cu număr de identificare în Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS);
- suprafața minimă a fermei este de un hectar, iar parcelele eligibile au dimensiunea de cel puțin 0,3 ha (mai precis 0,1 ha pentru vie și livezi, arbuști fructiferi, hamei, pepiniere pomicole și viticole);
- solicitantul este înregistrat anual conform prevederilor legale, ca agent economic în agricultura ecologică;
- solicitantul încheie pe toată durata angajamentului un contract cu un organ de inspecție și certificare independent, acreditat conform prevederilor legislației naționale;
- solicitanții trebuie să facă dovada deținerii calităților necesare angajamentului sau să se angajeze să obțină cunoștințele și informațiile necesare pentru respectarea angajamentelor; să asigure expertiza necesară în domeniul respectării angajamentelor (prin consiliere sau consultanță agricolă).

În cazul finanțării se va urmări o așa numită degresivitate a sprijinului financiar, de exemplu în cazul fermelor cu suprafețe agricole mai mari de 50 hectare valoarea plății scade pentru acele suprafețe agricole care depășesc valorile respective.

Suprafață	Valoarea plății/ha
1 – 50 ha	100% din valoarea plății pentru fiecare hectar
50,01 – 100 ha	75% din plată
100,01 – 300 ha	50% din plată
Peste 300 ha	35% din plată

Submăsura 11.1 Sprijin pentru conversia la metodele de agricultură ecologică –plăți compensatorii:

- pachetul 1 – pentru culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) – 295 euro/ha/an;
- pachetul 2 – pentru legume – 500 euro/ha/an;
- pachetul 3 – pentru livezi – 620 euro/ha/an;
- pachetul 4 – pentru vie – 532 euro/ha/an;
- pachetul 5 – pentru plante medicinale și aromatice – 460 euro/ha/an.

Perioada proiectului pentru conversie este de cel mult 2 ani pentru culturile anuale și de cel mult 3 ani pentru culturile perene.

Submăsura 11.2 Sprijin pentru mentinerea practicilor de agricultură ecologică – plăți compensatorii:

- pachetul 1 – pentru culturi agricole pe terenuri arabile (inclusiv plante de nutreț) – 220 euro/ha/an;
- pachetul 2 – pentru legume – 431 euro/ha/an;
- pachetul 3 – pentru livezi – 442 euro/ha/an;
- pachetul 4 – pentru vii – 480 euro/ha/an;
- pachetul 5 – pentru plante medicinale și aromatice – 427 euro/ha/an.

Angajamentele se pot încheia pentru 5 ani, după care se pot prelungi anual. Angajamentele pot urma imediat perioadei de conversie.

Pe aceeași suprafață agricolă, pe durata proiectelor, se pot roti culturile de la un an la alt an între pachetele 1, 2 și 5. Plățile se pot cumula cu alte tipuri de plăți acordate pe suprafață.

7. Mediul și schimbările climatice. Influența lor asupra dezvoltării rurale.

În plan național, noul PNDR își propune să sprijine exploatarea agricolă și silvică în lupta acestora cu schimbările climatice. Pentru a se atenua aceste schimbări, PNDR propune ca soluție să gestioneze durabil resursele naturale, doar astfel pot fi combătute schimbările climatice. Noul program a creat fonduri mutuale prin care va sprijini fermierii, acoperându-le pierderile suferite în caz de fenomene climatice nefavorabile, boli în rândul animalelor, boli în rândul culturilor, incidente de mediu. În afara de pagubele suferite de fermieri, aceste fonduri vor sprijini și cercetările inovatoare în agricultură. Se încurajează un nou mod de cercetare – interactiv, prin formare de parteneriate între fermieri, consultanți, cercetători și alte părți interesate.

Un prim rezultat al activităților umane este un nivel mai ridicat al GES-urilor⁶ din atmosferă. Acestea au crescut față de anul 1970 cu 70%, mai ales dioxidul de carbon (CO₂). În ultimii o sută de ani în Europa, temperatura medie a crescut cu aproximativ un grad Celsius, ceea ce a avut un impact major asupra tuturor ecosistemelor ce au devenit din ce în ce mai instabile și fragile.

La noi în țară se preconizează în următorii ani o creștere semnificativă a temperaturilor medii:

- pentru 2020-2029 o creștere între 0,5°C și 1,5°C;
- pentru 2090-2099 o creștere între 2,0°C și 5,0°C;

Una din prioritățile programului PNDR 2014–2020 este de a modifica într-atât consumul de energie (combustibili) încât să influențeze cantitatea de emisii de CO₂. Acest lucru se va realiza prin modernizarea tuturor instalațiilor de consum electric și generatoare de electricitate, prin izolarea termică efectivă a construcțiilor, mărirea producției de bioenergie, dezvoltarea altor surse de energie ecologică (solară, eoliană, geotermală). În afară de aceste obiective, în cadrul noului program se vor achiziționa mașini și utilaje pentru a se preveni eroziunea solurilor, se vor achiziționa instalații pentru un management mai bun al apelor în zonele de prelucrare și comercializare (reciclare, colectare și tratare).

PNDR 2014-2020 sprijină toate acele organizații, întreprinderi, comunități ce au ca obiectiv/prioritate grija pentru ecosisteme, gestionarea durabilă a apei și protecția solului, ce caută în permanență modalități de adaptare la schimbările climatice. Nu există o modalitate anume pentru a se adapta o anumită cultură, întreprindere, fermă la schimbările climatice deoarece efectele acestor schimbări diferă de la o zonă la alta în funcție de expunere, relief, grad de dezvoltare economică și socială etc. Prin adaptarea la aceste schimbări se urmărește ridicarea rezistenței sistemelor economice și ecologice, ca să fie influențate într-un procent cât mai mic de către acestea.

Măsurile luate în sprijinul acestui complex proces de adaptare sunt:

---

⁶ Gaze cu Efect de Seră

- răspândirea de materiale ce vor include bune practici pentru agricultură(mai ales agricultura neirigată);
- dezvoltarea și punerea în acțiune a unor planuri locale de adaptare, menite să îmbunătățească și să crească probabilitatea precipitațiilor(împăduriri, lăcuiri de apă etc.);
- să se finanțeze cercetări în domeniu, ce caută soluții pentru combaterea vulnerabilităților existente și pentru modificarea structurilor culturilor/exploatațiilor pentru a se ajunge la agriculturi mai puțin expuse schimbărilor climatice;
- să se aducă la cunoștință celor interesați beneficiile și necesitatea asigurărilor pentru culturi și ferme;

Prin aceste măsuri se urmărește nu doar o funcționare optimală în ciuda schimbărilor climatice dar și o eventuală creștere a producției. Sunt deja puse în practică o serie de soluții de adaptare, de exemplu soluții tehnice pentru:

- protejarea livezilor împotriva daunelor provocate de îngheț;
- îmbunătățirea sistemelor de ventilație și răcire ale adăposturilor pentru animale;
- rotirea diverselor culturi în vederea luptei împotriva dăunătorilor și a bolilor;
- reducerea pierderilor de apă prin îmbunătățirea practicilor de irigare sau prin reciclarea și stocarea apei;
- gestionarea eficientă solurilor prin sporirea reținerii apei pentru a se menține umezeala în sol;
- introducerea raselor de animale tolerante la căldură și a se adapta regimurile de hrană ale animalelor în condiții de stres provocate de căldură.

Pentru o adaptare de succes trebuie luate în considerare anumite aspecte: să se evalueze corect necesitățile și oportunitățile de schimbare a culturilor, să se promoveze culturile experimentale, să se ofere consiliere și informații în legătura cu gestionarea durabilă a exploatațiilor agricole, să se crească aportul investițiilor în infrastructura irigațiilor, în tehnologii de utilizare a apelor, în instrumente de administrare a riscurilor și a crizelor în urma schimbărilor climatice.

Activitățile fermierilor pot influența raportul de gaze în atmosferă și implicit asupra efectelor schimbărilor de climă. Din digestia animalelor și din gunoiul de grajd depozitat rezultă două gaze importante: metan și oxid de azot. Deși cantitatea de emisie agricolă a scăzut considerabil în ultimii ani datorită modernizărilor masive în domeniu, pe viitor se urmărește scăderea drastică și aproape eradicarea acestora.

Următoarele activități agricole zilnice pot fi modificate astfel încât să contribuie la procesul de adaptare la schimbările climatice:

- selectarea culturilor în funcție de condițiile locale de mediu și gradul de rezistență al acestora față de condițiile de vegetație (secetă, exces de umiditate, temperaturi ridicate sau scăzute etc.);
- administrarea culturilor astfel încât terenul să fie utilizat rațional și pentru a se obține un impact minim asupra mediului și al climei;

- cultivarea unui număr mare de varietăți, respectiv soiuri anual cu perioade de vegetație diferite, valorificând astfel la maxim condițiile climatice și regimul de umiditate;
- alegerea genotipurilor cu o toleranță ridicată la arșiță, secetă și exces de umiditate;
- alegerea unor varietăți de plante rezistente natural la boli specifice determinate de agenți patogeni;
- practicarea de asolament și stabilirea structurilor de culturi cu cel puțin trei grupe de plante: cereale păioase 33%, prășitoare - plante tehnice 33% și leguminoase 33%.

Pentru a se scădea emisiile poluante și a reduce cantitatea de CO₂ din atmosferă, s-au introdus masiv biocombustibili ca sursă de energie convențională. Se urmărește trecerea treptată de la combustibili fosili la acest nou tip de combustibili, dar și la folosirea masivă a energiei regenerabilă. Măsurile luate pentru sprijinirea acestor inițiative:

- mărirea procentului culturilor de erbacee anuale/perene cu valoare energetică ridicată;
- reciclarea efectivă a materialelor organice reziduale din agricultură, din industria alimentară și din ferme, cu un conținut ridicat de proteine;
- mărirea ca suprafață a culturilor producătoare de biogaz (porumb, sfeclă de zahăr, rapiță etc.);
- folosirea panourilor solare pentru încălzirea apei și a incintelor.

Principalii gestionari de terenuri din UE și din țara noastră sunt silvicultorii și agricultorii, ei crează locuri de muncă contribuind semnificativ la întreaga economie, nu doar în zonele rurale. Silvicultura și agricultura pot atenua până la 80% din efectele GES în unele regiuni, fiind responsabile și de aproape un sfert din emisiile GES. PNDR 2014-2020 își dorește a atinge următoarele obiective naționale și locale:

- o gestionare mai competentă a măsurilor de conservare și îmbunătățire a capacităților de stocare a carbonului în masa lemnoasă;
- efectele emisiilor din combustibili fosili să se aducă la un nivel minim în următorii ani, aceștia urmând a fi înlocuiți cu combustibili din surse regenerabile sau cu biocombustibili;
- măsurile de protecție ale pădurilor contra furtunilor și incendiilor să se îmbunătățească;
- să se reducă viteza de scădere a resurselor de apă;

Aproape jumătate din consumul total de energie regenerabilă o reprezintă biomasa forestieră, ea se utilizează pentru încălzire, răcire și producerea energiei electrice. Se preconizează că va ajunge în calitate de combustibil la un procent de 42% în acest domeniu în 2020, ceea ce s-ar egala cu cantitatea totală de lemn recoltată.

Pentru a se putea vorbi de o gestionare durabilă în silvicultură, pădurile și terenurile împădurite trebuie folosite într-un ritm ce le va permite menținerea varietăților biologice, a productivității și a capacității de regenerare. Doar astfel ele vor putea și în viitor să îndeplinească funcții ecologice, economice și sociale.

Pentru a contribui la reducerea emisiilor de GES în cadrul noului program național PNDR 2014-2020, silvicultura va fi sprijinită financiar prin măsura M04 „Investiții în active fizice” și de măsura M08 „Investiții în dezvoltarea zonelor forestiere și ameliorarea viabilității pădurilor”. Suprafețele forestiere beneficiare ale măsurii M08 vor crește capacitatea de stocare a carbonului a masei lemnoase, vor sprijini adaptarea la schimbările climatice, vor contribui la reducerea eroziunii solului, la îmbunătățirea capacității de retenție a apei și vor reface biodiversitatea locală.

Finanțarea prin aceste măsuri reprezintă 30% din totalul contribuției FEADR⁷ pentru combaterea schimbărilor climatice și adaptarea la efectelor acestora, precum și pentru protecția mediului. Tot în cadrul noului program PNDR este prevăzută și măsura M15 „Servicii silvice de mediu și de conservare a pădurilor”, ce va despăgubi proprietarii de păduri în caz de pierderi în urma implementării restricțiilor de mediu.

---

⁷ Fondului European Agricol pentru Dezvoltare Rurală

8. Incluziunea socială și dezvoltarea rurală locală

În cadrul noului program PNDR se urmărește ocuparea activă în domeniul rural, sprijinindu-se creșterea accesului la ocupare, asigurându-se incluziunea socială și astfel reducându-se sărăcia în zonele rurale. Mai precis se dorește a se reduce decalajul locurilor de muncă, dezvoltarea infrastructurii de bază, a serviciilor locale și dezvoltarea infrastructurii de învățământ agricol. Aceste obiective vor fi realizate prin:

- diversificarea structurii ocupaționale stimulându-se economia rurală să ofere locuitorilor noi profesii, noi surse de venit(măsura 02);
- sprijinirea financiară a noilor microîntreprinderi și întreprinderi mici, generându-se astfel noi locuri de muncă, inclusiv sprijinirea financiară pentru dezvoltarea și crearea de întreprinderi non-agricole în zonele rurale pentru a se deschide o nouă branșă socio-economică(măsurile 06, 07 și 02);
- programul LEADER e realizat pentru a asigura dezvoltarea rurală și pentru a răspunde nevoilor față de ocupare în comunitățile locale(măsura 19). Acest program se va ocupa și cu decalajul privind gradul de sărăcie și riscul excluziunii sociale;
- reducerea gradului de sărăcie și asigurarea șanselor egale tuturor persoanelor active furnizându-se condiții de viață adecvate, șanse egale în învățământ, acces la serviciile de sănătate și sociale(măsurile 07 și 19);
- dezvoltarea exploataților agricole și înființarea întreprinderilor non-agricole pentru a se contracara tendința de emigrație către zonele urbane în căutare de noi locuri de muncă(măsurile 06, 07 și 19);

Prioritatea 6 – Promovarea incluziunii sociale, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică rurală țintește problemele din următoarele domenii în zonele rurale:

- necesitatea diversificării, înființării și dezvoltării de microîntreprinderi și întreprinderi mici pentru a se crea noi locuri de muncă;
- stimularea dezvoltării locale în zonele rurale;
- mărirea accesibilității, utilizării și o mai bună calitate a TIC-ului⁸ în zonele rurale.

⁸ Tehnologiile informației și a Comunicațiilor

Se propun măsuri concrete cu ajutorul cărora se va stimula economia rurală, oferindu-se astfel persoanelor active din aceste zone noi surse de venit și reducându-se sărăcia: investiții în microîntreprinderi și întreprinderi non-agricole, o infrastructură locală mai bine dezvoltată și susținută (învățământ performant, îngrijire medicală adecvată, sisteme de alimentare cu apă funcționabile, canalizare și drumuri locale asfaltate).

Calitatea vieții în zonele rurale este mult mai scăzută față de zonele urbane și există decalaje majore în funcție de zona geografică. Slaba infrastructură și servicii de bază insuficiente sunt doar două din piedicile existente pentru a se putea vorbi de șanse egale și de o dezvoltare socio-economică înfloritoare în zonele rurale. Accesul și disponibilitatea formelor educaționale este o altă piedică actuală, ceea ce determină un grad redus educațional în domeniul agricol și implicit un management deficitar al fermelor adâncindu-se astfel problema sărăciei.

O altă problemă majoră este lipsa unei infrastructuri moderne TIC. Din acest punct de vedere zona rurală se confruntă cu o slabă conectivitate la Internet în bandă largă și un număr scăzut de abonați datorită veniturilor mici. Se urmărește finanțarea acestui domeniu pentru a se crea rețele de comunicații competente cel puțin în centrele comunale, bibliotecile comunale și administrațiile locale. O rețea de comunicație efectivă va asigura o mai bună informare, un schimb mai bun de cunoștințe, o schimbare inovativă în ferme – o populație rurală mai bine informată va stimula economia locală.

Măsura 07 – Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale - își dorește a reduce decalajele față de mediul urban. Acest obiectiv va fi atins restructurându-se mediul rural astfel încât să devină atractiv, un mediu stabil de afaceri ce oferă noi posibilități de angajare și un nivel redus de sărăcie. Măsura va finanța de asemenea înființarea și modernizarea (dotarea) grădinițelor, creșelor și a organizațiilor tip after-school. Sărăcia și excluziunea socială se vor combate pornind de jos în sus, gradat și sistematic de la o scară mai mică către cele mai mari. Aceasta măsură include și protejarea patrimoniului cultural din zonele rurale.

Măsura 19 – Dezvoltarea locală LEADER, încurajează toate genurile de inițiative de dezvoltare rurală ce presupun integrarea economică și socială teritorială.

În cadrul acestei măsuri se va acorda finanțare pentru:

- dezvoltarea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici, pentru diversificarea activităților economice non-agricole și pentru stimularea micilor întreprinzători din zonele LEADER;
- mbunătățirea și diversificarea infrastructurii fizice la scară mică, pentru susținerea serviciilor de bază;
- conservarea patrimoniului local și a tradițiilor;
- stimularea turismului rural;
- dezvoltarea produselor locale;
- înființarea de noi locuri de muncă.

9. Lecții învățate în cadrul PAC⁹ 2007-2013

În urma programului PNDR 2007-2013 s-au stabilit o serie de probleme și greșeli frecvente ale solicitanților în depunerea actelor de finanțare, în elaborarea, evaluarea și finanțarea proiectelor. Greșelile sunt diverse, de la neglijarea unor aspecte legate de ideea de afacere până la o apreciere incorectă a bugetului. Evaluatorii AFIR au sortat și catalogizat aceste greșeli în trei mari grupe:

1. Apărute în etapa de conformitate și eligibilitate:

- Dosar de cerere de finanțare incomplet;
- Avize atașate dosarului de cerere de finanțare cu valabilitate expirată;
- Titlul proiectului din dosarul de cerere de finanțare diferit față de cel înscris în avizele obligatorii;
- O structură neadecvată a documentației tehnice;
- Măsurile topologice neavizate atașate la dosarul de cerere de finanțare;
- Confundare între dreptul de proprietate și cel de folosință, ceea ce implică probleme între cadastru și întabulare;
- Lipsa actelor de proprietate la dosar sau atașarea incompletă a acestora;
- Supraevaluarea proiectului pentru a se obține beneficii suplimentare;
- Proiecte incomplete sau cu deficiențe majore;

2. Apărute în etapa de evaluare tehnică a proiectului:

- Cantitățile menționate în proiect nu corespund cu cele de la fața locului găsite de evaluatori;
- Intervenții și schimbări în cadrul proceselor de implementare ale proiectelor nedeclarate la AFIR;
- Lipsa rapoartelor evaluatorilor în faza de proiect tehnic;
- Nerespectarea termenilor de executare a lucrărilor;
- Lucrări efectuate în neconcordanță cu cele incluse în proiect;
- Folosirea în achiziționări sau lucrări de acte normative neactualizate sau neavizate.

3. Apărute în etapa de evaluare financiară a proiectului:

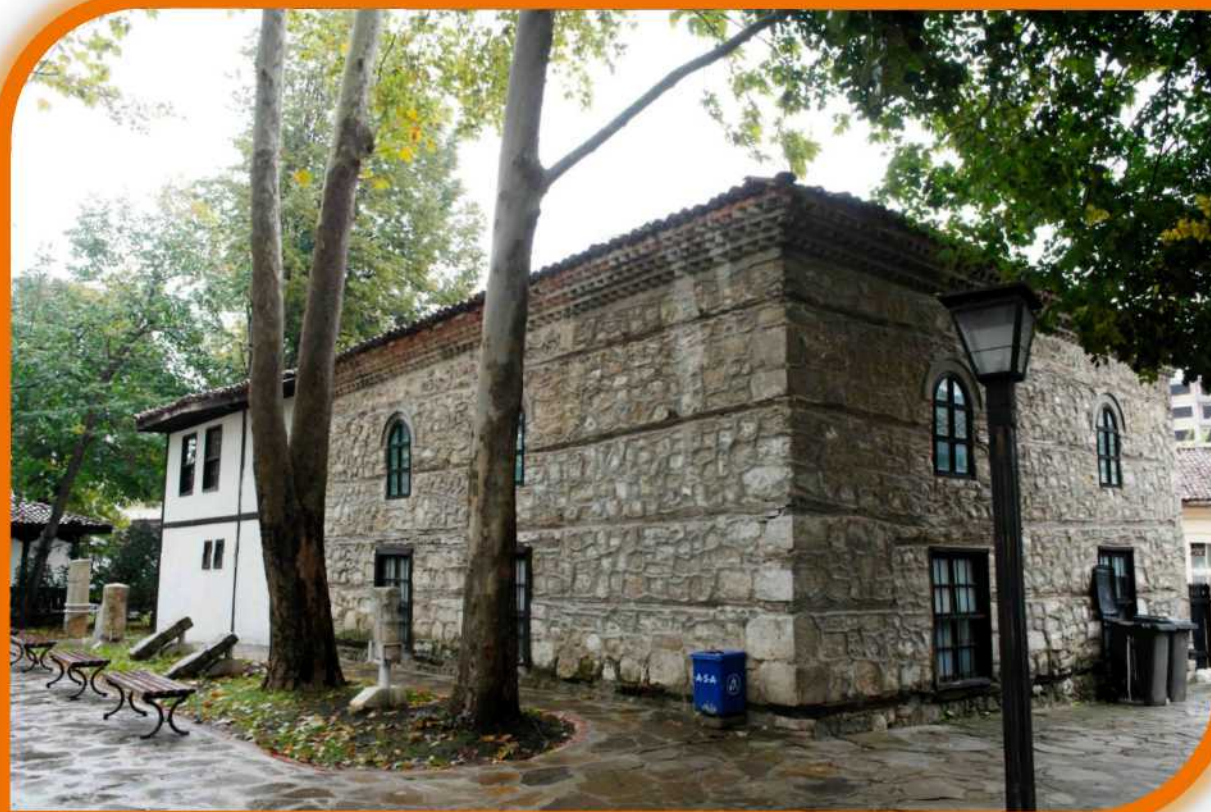
- Lipsa documentelor ce atestază calitatea sau conformitatea cu specificațiile proiectului a echipamentelor, utilajelor etc.;
- Cheltuieli nejustificate sau în neconcordanță cu specificațiile proiectului;
- Facturile atașate dosarului de cerere de plată nu corespund cu actualele cheltuieli;

---

⁹ Politica Agrară Comună

- Datele din facturile atașate la dosarul de cerere de plată nu corespund cu datele din contractele de achiziție;
- Sume solicitate la plată fără contract de achiziție ce le justifică;
- Sume solicitate la plată ce depășesc bugetul avizat de AFIR;
- Nerespectarea termenelor de depunere a dosarelor de plată.

Lecții învățate în urma programului PNDR 2007-2013 și îmbunătățirea acestora în cadrul noului program PNDR 2014-2020:

1. Instrumente(financiare de creditare și garantare) pentru a se asigura cofinanțarea privată a proiectelor de investiții în sectorul agro-alimentar.

PNDR 2007-2013 a reprezentat cel mai amplu program de investiții implementat în România după aderarea acesteia la Uniunea Europeană. Datorită acestuia, sectorul agro-alimentar s-a îmbunătățit simțitor prin achiziționarea de noi tehnologii, utilaje și echipamente de producție. Absorbția fondurilor europene a fost încetinită de problema asigurării co-finanțării private și de faptul că sistemul bancar din România nu a fost suficient de flexibil față de solicitanții în cadrul programului. A lipsit și personalul bancar calificat în domeniul fondurilor europene, în domeniul agro-alimentar. Băncile s-au dovedit a fi neinformate și implicit neîncrezătoare în acest program legat de dezvoltarea agricolă, au afișat un dezinteres față de acesta și o lipsă de cooperare. Având în vedere aceste probleme, în noul PNDR 2014-2020 s-a prevăzut un mecanism de microcreditare(Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 43 din anul 2013) și garantarea proiectelor europene pentru investiții în agricultură.

2. Proiectele de investiții în agricultură au avut plafoane financiare prea mari și în neconcordanță cu activitățile agricole ale solicitanților.

Acestea au condus la înființarea unor proiecte exagerate din punct de vedere financiar, dificile de pus în practică, accesibile doar fermelor mari și au acționat ca un factor restrictiv față de fermele mici și mijlocii. Din această cauză, în noul program PNDR 2014-2020 plafoanele financiare sunt diferențiate în funcție de dimensiunea fermelor mici, mijlocii sau mari (dimensiunea economică fiind stabilită în funcție de valoarea producției standard).

3. Proceduri mai simple și o birocrație redusă.

În cadrul programului PNDR 2007-2012 controalele efectuate prevăzute regulamentar au îngreunat buna desfășurare a proiectelor. AFIR a prevăzut trei grupe de controale ce trebuiau efectuate:

- a) Administrative: controale de evaluarea a proiectului, controale efectuate la contractarea proiectului și controale pe teren desfășurate la fiecare tranșă de plată, maximum cinci tranșe;
- b) Supracontroale: verificări pe eșantioane de cel puțin 5% pentru fiecare măsură;
- c) Controale ex-post: desfășurate obligatoriu la cel puțin cinci ani de la semnarea contractului de finanțare, dar nu la mai puțin de doi ani de la finalizarea proiectului.

În afara acestora, mai erau prevăzute: un control efectuat de Direcția de Control și Antifraudă din cadrul AFIR, pentru anumite elemente din cadrul proiectelor categorizate ca factori de risc și controale efectuate de Curtea de Conturi. Noul program PNDR 2014-2020 prevede doar trei fișe de verificări:

- a) de la depunere până la contractarea proiectului;
- b) pe zona de achiziții (pentru beneficiarii privați nu va mai exista deoarece vor avea la dispoziție o bază de date cu prețuri de referință);
- c) pentru autorizarea plății.

4. Asocierea fermierilor cu ajutorul fondurilor europene

În noua perioadă de finanțare, prin măsurile incluse în PNDR 2014-2020 vor fi avantajați în special producătorii care intră în asociații. Importanța acordată stimulării asocierii fermierilor este susținută și prin sprijinul oferit fermierilor care se asociază, prin Pilonul I al PAC, respectiv plățile pe suprafață: plata pe suprafață va fi de 170 de euro pe hectar sau de 210-215 euro pe hectar (diferența fiind dată de asociere).

În cadrul asocierii se lucrează la costuri mai mici cu o productivitate mai mare pe piață, produsele fiind valorificate tot în forma asociativă.

5. Finanțarea fermierilor și a fermelor de familie

Prin Ordonanța de Urgență nr. 63/2014 din cadrul noului PNDR 2014-2020, se modifică Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 43/2013 care cuprindea anumite măsuri pentru dezvoltarea și susținerea fermelor de familie și facilitarea accesului la finanțare al fermierilor. Noua Ordonanță modifică măsurile legate de achiziționarea terenurilor agricole, schimbă baza de calcul a fermei de familie, oferă garanții pentru o absorbție a fondurilor europene mai efectivă.

10. Posibilitățile de cooperare transfrontalieră România - Bulgaria

În cadrul programului PNDR 2007-2013 a fost realizat și implementat Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria. În funcție de bugetul alocat acestui program și de cererile de plată s-a raportat la finalul programului un grad de absorbție a fondurilor de 69%, dintr-un buget total de 252 milioane de euro, dintre care 211 milioane de euro au fost cofinanțate FEDR¹⁰. Bilanțul Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria 2007-2013:

- au fost modernizați 169 km de drumuri asfaltate;
- s-a facilitat accesul la TIC la 878.000 de persoane; (tehnologia informației și comunicației);
- s-au înființat 14 sisteme comune de management al protecției mediului;
- prin intermediul campaniilor privind protecția mediului au fost informate peste 2 milioane de persoane;
- au fost aprobate și puse în aplicare 25 de proiecte care contribuie la prevenția și răspunsul rapid în caz de riscuri;
- au fost acoperite 70% dintre localitățile aflate de-a lungul Dunării, cu sisteme de alertă în caz de inundații;
- au fost integrate cu succes 34 de produse și servicii în turism;
- s-au organizat și au avut loc 498 de evenimente/materiale ce au promovat imaginea regiunii transfrontaliere;
- informația despre oportunitățile din zona transfrontaliera a ajuns la 166.000 de persoane;
- în cadrul cursurilor transfrontaliere au fost instruite 3.410 persoane;
- au fost atinși într-o proporție mai mare de 75%, 28 din totalul de 39 de indicatori de program (indicatori aferenți proiectelor finalizate);

¹⁰ Fondul European de Dezvoltare Regională

- pentru 179 de proiecte au fost semnate contracte de finanțare (finanțarea încheiată);
- la momentul acestui bilanț (2005) 38 de proiecte (în valoare de 124 milioane euro) se aflau încă în implementare.

Noul Program de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria a fost prezentat pentru prima oară în martie 2014 și aprobat până la finele aceluiași an. Programul este finanțat de Uniunea Europeană cu resurse FEDR și își propune continuarea obiectivelor programului anterior, mai precis: dezvoltarea zonei transfrontaliere dintre România și Bulgaria; încurajarea și promovarea cooperărilor instituționale; îmbunătățirea accesibilității la serviciile de bază; protejarea și dezvoltarea activelor regionale.

Inițiativele și proiectele din cadrul programului acoperă șapte județe din sudul României: Mehedinți, Dolj, Olt, Teleorman, Giurgiu, Călărași, Constanța; și opt districte din nordul Bulgariei: Vidin, Vratsa, Montana, Pleven, Veliko Tarnovo, Ruse, Silistra și Dobrich. Aria de acoperire a programului este de 69.285 km² dintre care România reprezintă 56,75 % cu o suprafață de 39.320 km², iar Bulgaria restul de 43,25% cu cei 29.965 km² ai săi. Frontiera română-bulgară are o lungime de 610 km, dintre care 470 km sunt pe apa – delimitați de Dunăre. Programul va ajunge și va influența viețile a peste 5 milioane de locuitori, și va acoperi 20% din suprafața totală a ambelor țări participante.

Bugetul total alocat programului este de 258.504.126 milioane de euro dintre care 215.745.513 milioane de euro este cofinanțare FEDR. Finanțarea proiectelor este împărțită astfel: 85% resurse FEDR, 13 % contribuție națională (România sau Bulgaria) și 2% contribuție personală. Totalul fondurilor alocate Programului de Cooperare Transfrontalieră România-Bulgaria a fost repartizat pe șase axe principale, fiecare având prioritățile aferente după cum urmează:

Axa prioritară 1: O regiune bine conectată (buget total: 96,450,936 Euro)

Se va stimula mobilitatea regională prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale. Se vor dezvolta și îmbunătăți unele sisteme de transport care respectă mediul, inclusiv a celor cu zgomot redus și care produc emisii reduse de carbon, căile navigabile interioare și sistemele de transport maritim, a porturilor, a legăturilor multimodale și infrastructurilor aeroportuare, cu scopul de a promova mobilitatea durabilă la nivel regional și local.

Obiective propuse:

- a) Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate – până în 2018 să se ajungă la 60 km, iar până la finalul programului, inclusiv cei 3 ani pentru finalizarea finanțărilor în 2023, să se ajungă la un total de 120 km.
- b) Până la finalul programului în 2023 să se înființeze 30 de mecanisme comune pentru a facilita conectarea nodurilor secundare/terțiare la infrastructura TEN-T;
- c) Până în 2023 să se realizeze cel puțin 5 studii, strategii sau planuri de acțiune pentru îmbunătățirea siguranței navigației pe Dunăre și Marea Neagră;

- d) Să se construiască sau să se îmbunătățească cel puțin 20 km de căi navigabile interioare;
- e) Până în 2018 să se absoarbă 8 milioane de euro, ca la finalul programului în 2023 să se atingă absorbție 100%.

Axa prioritară 2: O regiune verde (buget total: 63,454,564 euro)

În cadrul acesteia se va conserva, proteja, promova și dezvolta patrimoniul natural și cultural. De asemenea, se va proteja și reface biodiversitatea și solurile, se vor promova anumite servicii ecosistemice, inclusiv programul Natura 2000, și infrastructura ecologică.

Obiective propuse:

- a) Până în 2018 să se realizeze peste 2.000 de vizite la siturile finanțate și la obiectivele de patrimoniu cultural și natural, ca să se ajungă în 2023 la peste 10.000 vizite;
- b) Să se creeze și să se integreze cel puțin 10 noi servicii sau produse în turism până în 2018, iar până în 2023 numărul acestora să crească la 100;
- c) Până în 2023 să se înființeze peste 50 de strategii, politici sau planuri de management comune de valorificare (conștientizare) a patrimoniului cultural și natural prin refacere și promovare;
- d) Suprafața habitatelor susținute pentru a atinge o stare mai bună de conservare să ajungă la peste 20.000 hectare în 2023;
- e) Până în 2018 să se absoarbă cel puțin 5.1 milioane de euro, ca să se ajungă la absorbție totală în 2023.

Axa prioritară 3: O regiune sigură (buget total: 48,225,468 euro)

Să se promoveze investițiile pentru asumarea anumitor riscuri specifice, pentru a se asigura rezistența în fața dezastrelor și pentru a se dezvolta sistemele de gestionare a dezastrelor.

Obiective propuse:

- a) Până în 2023 peste 2.5 milioane de persoane să beneficieze de măsurile de gestionare a riscurilor;
- b) Până în 2023 peste 1.25 milioane de persoane să beneficieze de măsurile de protecție împotriva inundațiilor;
- c) Până în 2023 peste 1.25 milioane de persoane să beneficieze de măsurile de protecție împotriva incendiilor forestiere;
- d) Până în 2018 să se înființeze peste 10 parteneriate comune în domeniul avertizării anticipate și intervenției comune în situații de urgență, numărul acestora să ajungă în 2023 la 50;
- e) Până în 2018 să se absoarbă cel puțin 4,5 milioane de euro, ca să se ajungă la 100% în 2023.

Axa prioritară 4: O regiune calificată și inclusivă (buget total: 17,767,279 euro)

Să se integreze forța de muncă transfrontalieră; să se sprijine mobilitatea transfrontalieră, inițiativele comune locale în domeniul ocupării forței de muncă, serviciile de informare și de consiliere.

Obiective propuse:

- a) Până în 2018 să se organizeze cel puțin 10 inițiative (instruiri, scheme educaționale, domenii pe internet, acorduri, rețele, târguri pentru ocuparea locurilor de muncă etc.) pentru a se activa mobilitatea forței de muncă în zona transfrontalieră, numărul acestora urmând a crește până în 2023 la 50;
- b) Numărul participanților în cadrul programelor comune locale pentru ocuparea forței de muncă și pentru formarea profesională să ajungă la peste 10.000 până în 2023;
- c) Numărul participanților în cadrul programelor comune de educație și formare pentru sprijinirea încadrării profesionale a tinerilor, la oportunități educaționale și la învățământ superior și profesional dincolo de frontiere să ajungă la 2.000 în 2023;
- d) Până în 2018 să se absoarbă cel puțin un milion de euro, ca să se ajungă la 100% absorbtie în 2023.

Axa prioritară 5: O regiune eficientă (buget total: 12,690,913 euro)

Să se promoveze cooperarea juridică și administrativă, și cooperarea între cetățeni și instituții.

Obiective propuse:

- a) Numărul mecanismelor transfrontaliere finanțate (acorduri, rețele, reglementări, studii, instrumente pentru a facilita schimburi de informații)

- de creștere a capacității de cooperare, să ajungă la cel puțin 10 până în 2018, respectiv la 100 în 2023;
- e) Până în 2018 să se absoarbă cel puțin un milion de euro, ca să se ajungă la absorbție totală în 2023.

Axa prioritară 6: Asistență tehnică (buget total: 19,914,966 euro)

Să se sprijine acțiunile care consolidează capacitatea aplicanților și beneficiarilor de a aplica și de a folosi fondurile Programului, dar și acțiuni care îmbunătățesc procedurile administrative.

11. Noile condiții, posibilități și scheme de plată din cadrul PNDR 2014-2020

Noul program PNDR 2014-2020 este instrumentul financiar perfect, prin intermediul plăților directe, pentru a se dezvolta și moderniza agricultura în România. Programul PNDR oferă un set de măsuri și un buget impresionant de care fermieri români se pot folosi pentru cheltuielile și nevoile aferente pe parcursul celor șapte ani cât durează implementarea programului. Obiectivele sale principale sunt creșterea producției și competitivității în domeniu, iar pe de altă parte promovarea producției integrate destinate consumului intern și internațional.

Programul oferă avantaje în special asociațiilor de producători și cooperativelor de ferme mici sau mijlocii ce pot cere finanțare pentru proiecte de investiții de a realiza lanțuri scurte de aprovizionare. În acest sens ei pot primi finanțare de până la 90% și punctare de trei ori: pentru că beneficiarul finanțării este o cooperativă; pentru că are un lanț scurt de aprovizionare; pentru că se află în plafonul de ferme medii.

Ca măsura inovativă în cadrul noului program PNDR 2014-2020 se cere dovadă că ești fermier activ: orice fermier care cere și primește finanțare mai mare de 5.000 de euro, trebuie să facă dovadă că este fermier activ prin documente ce atestază că veniturile din agricultură sunt mai mult de o treime din veniturile sale totale sau că valoarea finanțării este mai mare de 5% din totalul veniturilor obținute; dovada că este fermier activ se va mai putea face prin acte ce demonstrează că deține o formă de organizare juridică cel puțin ca persoană fizică autorizată.

De exemplu, orice tânăr fermier care va candida pentru măsura de instalare în mediul rural, pentru a beneficia de prima de instalare ca manager de fermă, trebuie să dovedească statusul de fermier activ în termen de 18 luni de la data instalării. Un alt nou element în finanțarea agriculturii, respectiv a fermelor mici și mijlocii, este acordarea unei așa numite plată redistributivă: fermieri care au între 5 și 30 ha vor putea primi în plus, în afară de plățile directe, încă 45 de euro la hectar. Pentru a nu se abuza de această măsură, s-a interzis fragmentarea terenurilor dacă este făcută pentru a se beneficia de plata redistributivă.

În sectorul zootehnic, de exemplu, vor fi acordate pentru animale cu valoare genetică ridicată și cu un anumit nivel de producție pe cap de animal. Noua schemă de subvenționare va include caprinele, ovinele și taurinele pentru carne și bivolița pentru lapte. Plățile cuplate în sectorul vegetal se vor acorda pentru producția de fasole boabe și tomate pentru procesare, legume din sere și solarii, prune și mere pentru procesare, cartofi timpurii. Prioritate vor avea proiectele depuse de ferme de familie din sectorul zootehnic și horticol, precum și cele ce își propun utilizarea resurselor genetice tradiționale.

Ferma de familie este un nou concept definit de MADR¹¹, reprezentând exploatarea agricolă gospodărită de persoane fizice în calitate de producători agricoli individuali, înregistrați în Registrul exploatațiilor agricole. Ferma de familie poate fi stăpânită de o persoană fizică autorizată, întreprindere individuală, întreprindere familială, înființată potrivit legislației în vigoare, care produce pentru consumul propriu și, acolo unde este cazul, comercializează surplusul.

MADR prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 43 din anul 2013, a înființat un pachet de facilități financiare acordate de la bugetul de stat pentru microcreditarea activităților agricole realizate de fermele de familie. Astfel se va acorda sprijin financiar sub formă de microcredit valoare de până la 15.000 euro pentru a se achiziționa terenuri agricole, microcredit în valoare de până la 25.000 euro pentru capital de lucru și microcredit în valoare de până la 75.000 de euro pentru asigurarea cofinanțării private proiectelor de investiții finanțate prin PNDR.

Pentru a veni în ajutorul tinerilor întreprinzători și fermieri ce își doresc finanțare europeană, MADR pune la dispoziția acestora 20 de proiecte tip pentru fermele de familie gratuite și disponibile pe site-ul oficial al ministerului:

1. Fermă de legume în câmp cu o suprafață de maximum 2 hectare;
2. Fermă de legume în spații protejate cu o suprafață de maximum 1.000 metri pătrați;
3. Livadă de pomi și arbuști fructiferi cu o suprafață de maximum 5 hectare;
4. Fermă de vaci destinată producției de lapte cu o capacitate de maximum 20 de capete;
5. Fermă de creștere a păsărilor(găini ouătoare) cu o capacitate de maximum 4.000 de capete;
6. Fermă de creștere și îngrășare a porcilor(în circuit închis) cu o capacitate de maximum 100 de capete;
7. Dotarea fermelor vegetale prin achiziționarea de echipamente specifice;
8. Modernizarea fermelor de legume în câmp prin achiziționarea de utilaje și echipamente specifice;
9. Înființarea unei ferme pentru creșterea păsărilor - găini ouătoare;
10. Înființarea unei ferme pentru creșterea puilor de carne;
11. Înființarea unei ferme pentru creșterea porcilor cu bază furajeră aferentă;
12. Dotare livezilor de pomi fructiferi prin achiziționarea de utilaje și echipamente specifice;

---

¹¹ Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale

13. Înființarea și dotarea a unei plantații de zmeur prin achiziționarea de utilaje și echipamente;
14. Dotarea unei exploatații de viță-de-vie prin achiziționarea de utilaje și echipamente;
15. Înființarea unei ferme de ovine și caprine;
16. Înființarea unei ferme de tineret taurin pentru îngrășare;
17. Înființarea unei ferme de caprine în zona de munte;
18. Înființarea unei ferme de caprine pe pășuni și fânețe permanente;
19. Înființarea unei pepiniere și achiziționare de utilaje și echipamente specifice;
20. Înființarea unei ferme de legume în spații protejate prin construirea de solarii și achiziționarea de echipamente și utilaje specifice.

Tot în cadrul noului program PNDR au fost incluse oportunități de achiziționare de utilaje și echipamente, de realizare de proiecte ce prevăd construcții-montaj (construcții de grajduri, clădiri anexe, fânare), de înființare de plantații de viță-de-vie, pomi fructiferi și pepiniere. De asemenea, s-a introdus o măsură de restructurare a exploatațiilor agricole mici cu proprietari în vârstă, neadaptate la piață și la condițiile de viabilitate economică.

Pentru eliminarea problemelor structurale din sectorul pomicol, aflat în declin de vreo 25 de ani, s-a introdus un sub-program ce va sprijini plasarea pe piață a fructelor proaspete și a materiei prime pentru procesare, influențând astfel competitivitatea sectorului în general. Sub-programul include posibilități de investiții în dotări de la post-recoltare până la procesare pentru a se obține produse de calitate, și sprijină asociațiile de producători.

În plus, fermieri vor avea parte de fonduri de compensare a pierderilor economice de agromediu și climă, de plăți pentru zone afectate de constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice. Fenomenele climatice din ultimii ani au condus spre abandonul multor activități agricole, sau au demonstrat lipsa de cunoaștere în vederea combaterii efectelor climatice. Fondurile mutuale puse la dispoziție fermierilor, îi vor sprijini financiar și informațional ca să se refacă potențialul de producție afectat și pentru a se compensa pierderile acestora.

Alte probleme cu care se confruntă fermierul român sunt legate de infrastructura

de irigații care este aproape nefuncțională, iar partea funcțională nu e eficientă din punct de vedere al consumului de apă și energie. Noul PNDR prevede finanțare destinată fermierilor pentru a îmbunătăți tehnologiile și practicile agricole, pentru a îi ajuta în lupta cu secetea, asigurându-le alternative metodelor clasice de irigații. Utilizarea eficientă a apei în agricultură este sprijinită de o serie de măsuri ce vor finanța instalațiile de irigații, vor moderniza infrastructura secundară de irigații și vor plăti plăți compensatorii de agromediu și climă.

PNDR are în atenția sa și producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru a se dezvolta o economie cu emisii reduse de carbon. În cadrul noului PNDR este prevăzută o măsură anume ce va finanța furnizarea și utilizarea surselor de energie regenerabilă, țara noastră deține o gamă variată de resurse de energie regenerabilă ce abia așteaptă a fi valorificate.

11.1 Măsuri de finanțare pentru fermele de familie

Măsura 4.1. „Investiții în exploatații agricole” are ca obiectiv general restructurarea și creșterea competitivității sectorului agricol, mai ales în cadrul fermelor de familie;

Măsura 6.2. „Sprijin pentru înființarea de activități non-agricole în zone rurale” care urmărește completarea veniturilor din activități agricole cu venituri din alte activități suplimentare non-agricole;

Măsura 6.3. „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici” cu dimensiune economică între 8.000 – 12.000 SO (valoarea producției standard) finanțează prioritar fermele de familie.

Măsuri de finanțare pentru fermele medii, cu dimensiunea economică între 8.000 – 11.999 SO (valoarea producției standard):

Măsura 4.1. „Investiții în exploatații agricole” sprijină restructurarea exploatațiilor de dimensiuni mici și medii și transformarea acestora în exploatații comerciale.

Măsura 4.1a „Investiții în exploatații pomicole”, își propune creșterea competitivității exploatațiilor în sectorul pomicol, prin dotarea cu utilaje și echipamente, înființarea, modernizarea și/sau extinderea unităților de procesare, să înființeze plantații pomicole, și să crească suprafețele ocupate de pepinierele pomicole. Prevede sume și rate de sprijin aplicabile pentru fermele de dimensiuni mici și acordă prioritate pentru finanțare exploatațiilor pomicole de dimensiuni mici.

Măsura 6.3 „Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici”, își propune îmbunătățirea accesului la mijloacele de producție de calitate (fertilizanți, protecția culturilor, servicii veterinare etc.) și să asigure dotările necesare în scopul adaptării la standarde, pentru a se eficientiza costurile și pentru a se stimula creșterea veniturile.

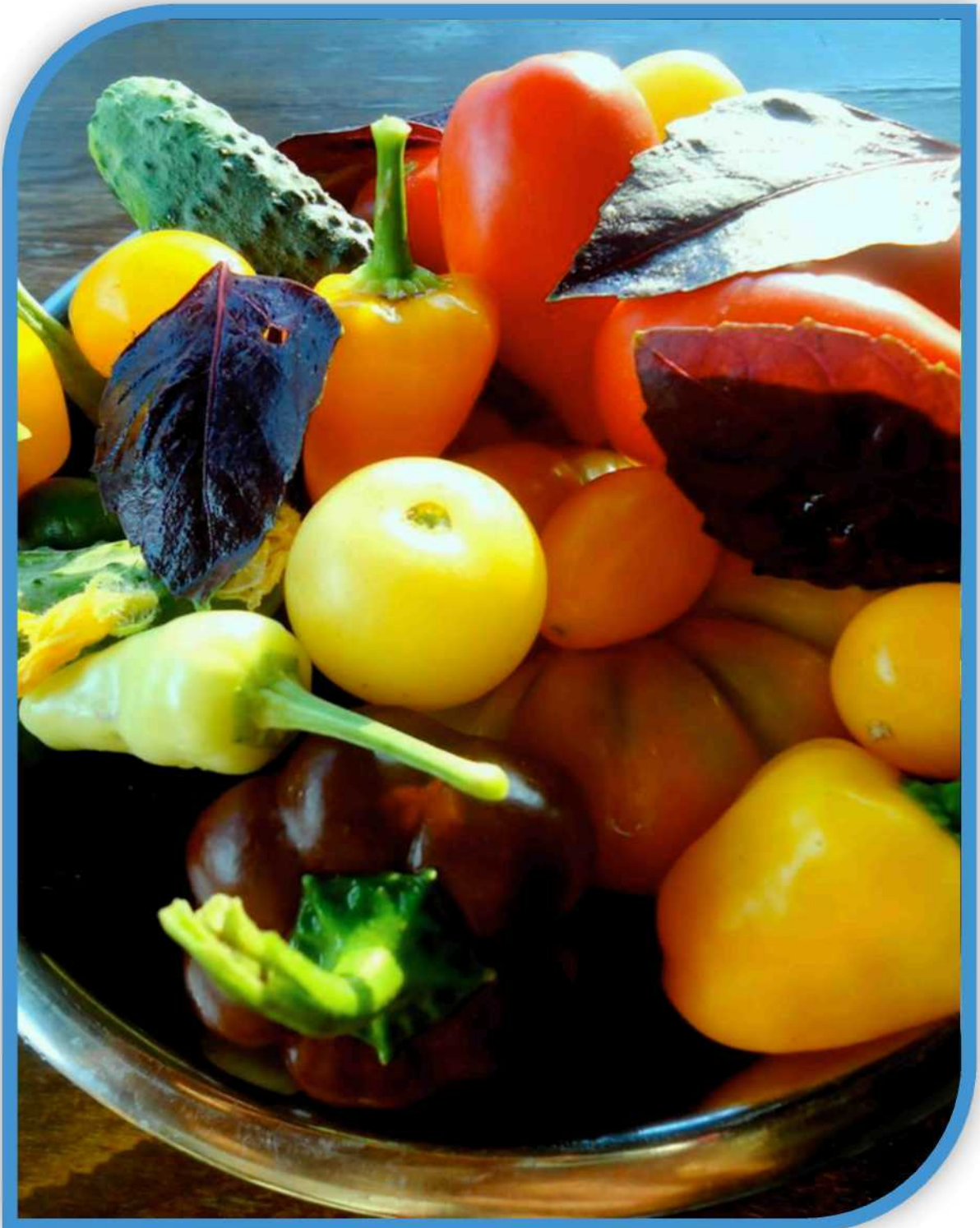
Măsura 6.5. „Plăți pentru fermierii eligibili în cadrul schemei pentru micii fermieri care-și transferă definitiv exploatarea altui fermier”, are ca obiectiv

restructurarea sectorului agricol, pentru a sprijini comasarea exploatațiilor agricole și pentru a reduce gradului de fărâmițare a acestora.

Măsuri de finanțare pentru fermele medii, cu dimensiunea economică între 12.000 – 250.000 SO (valoarea producției standard):

Măsura 4.1. „Investiții în exploatații agricole”, oferă prioritate fermelor de dimensiuni medii. Obiectivul său general este creșterea competitivității exploatațiilor agricole, prin dotarea cu utilaje și echipamente performante în

raport cu structura agricolă actuală, precum și realizarea de investiții pentru modernizarea fermei (în special cele de dimensiuni medii și asocieri de ferme mici și medii) și îmbunătățirea calității activelor fixe.

Măsura 4.1a „Investiții în exploatații pomicole”, prevede sume și rate de sprijin compatibile doar fermelor medii. Are ca obiectiv creșterea competitivității exploatațiilor pomicole prin dotarea cu utilaje și echipamente, înființarea, modernizarea și/sau extinderea unităților de procesare, înființarea de plantații pomicole de dimensiuni medii, reconversia plantațiilor existente și creșterea suprafețelor ocupate de pepinierele pomicole.

Măsuri de finanțare a fermierilor activi:

Măsura 17.2 „Gestionarea riscurilor – Fonduri Mutuale”, are ca scop stabilizarea activității și producției agricole prin primirea de compensații financiare pentru pierderile economice cauzate de fenomenele climatice nefavorabile, bolile animalelor și ale plantelor, infestările cu dăunători și pentru incidente de mediu. Această măsură va permite compensarea fermierilor prin crearea de fonduri mutuale pentru agricultură, la care aceștia pot adera, fonduri care îi vor compensa pentru pierderile cauzate de fenomenele nefavorabile menționate. Fermierii activi beneficiari sunt definiți conform articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 1307/2013, în sensul definiției din prezenta măsură și în conformitate cu legislația națională.

Măsura 6.1. „Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri”, este dedicată tinerilor fermieri adecvat pregătiți, care se stabilesc pentru prima dată într-o exploatație agricolă ca proprietari, și care își propun să devină fermieri activi în termen de 18 luni de la data instalării. Măsura urmărește întinerirea generațiilor de agricultori și creșterea competitivității exploatațiilor agricole.

11.2 Scheme de plată directe în cadrul PNDR 2014-2020

România va acorda plăți directe pe suprafață doar fermierilor activi, tinerilor fermieri, fermierilor mici, precum și unor producători din sectorul vegetal și din cel zootehnic, prin schema de plăți cuplate până în anul 2020 inclusiv.

La nivel european exista o listă a fermierilor inactivi general valabilă în toate statele europene, aceasta cuprinde persoane fizice sau juridice ce gestionează suprafețe de teren utilizate în alt scop decât cel agricol. România are în plus o astfel de listă a persoanelor fizice sau juridice excluse de la plățile directe.

Plata redistributivă este o plată facultativă, posibil de acordat pentru primele 30 ha, indiferent de mărimea exploatației.

Valoarea acestei plăți este de 5 euro/ha pentru primele 5 ha și aproximativ 45 euro/ha pentru restul de până la 25 ha. Pentru plata redistributivă se utilizează circa 5,3-5,7% din plafonul național anual 2015-2020 (FEGA¹²). MADR va efectua plata redistributivă pe două nivele și cuantumul stabilite vor sprijini comasarea terenurilor, pentru a se înființa ferme de peste 5

¹² Fondul European de Garantare Agricolă

ha, fără însă a permite fărâmițarea exploatațiilor viabile de mărime medie și mare prin ieșirea unor terenuri de sub arendă.

Bani transferați de la plăți directe la dezvoltare rurală.

Pentru a se finanța schemele de plată pentru fermieri mici fără a se afecta bugetul alocat altor măsuri, s-a efectuat un transfer de fonduri de la Pilonul I – Plăți directe, la Pilonul II – Dezvoltare rurală, mai exact MADR a transferat 112.33 milioane de euro, sumă ce a fost apreciată ca fiind suficientă. Suma totală alocată plăților redistributive și transferului către Pilonul II nu depășește 7,5% din plafoanele naționale anuale de plăți directe oferite de FEAGA, conform înțelegerii cu Asociațiile fermierilor.

Zone acceptate pentru înverzire.

Solicitanții plății de înverzire, care reprezintă 30% din plafonul național anual asigurat de FEAGA, trebuie să îndeplinească anumite condiții cum ar fi: să diversifice culturile pe terenurile respective, să mențină pășunile permanente, să înființeze și să promoveze zone de interes ecologic pe suprafața respectivă. Încă din 2015 s-a impus ca cel puțin 7% din terenul arabil al fermelor mai mari de 15 ha să fie zonă de interes ecologic.

Se consideră zonă de interes ecologic următoarele categorii: terase, garduri vii, fâșii împădurite, arbori izolați, arbori aliniați, grupuri de arbori/pâlcuri arbuștive aflate în zona de câmpie, margini de câmp, iazuri, rigole, zonele tampon de-a lungul cursurilor de apă, zonele cu specii forestiere ce au un ciclu scurt de producție, zonele împădurite aflate în zone arabile, zonele cu culturi secundare sau straturi vegetal, zonele cu culturi fixatoare de azot. Pentru calculul suprafeței de zonă de interes ecologic se ia în considerare factori de conversie și ponderare reglementați în Anexa X a Regulamentului 1307/2013.

23 euro/ha în plus pentru tinerii fermieri

Această plată suplimentară este asigurată de FEAGA din plafonul național anual, mai precis îi este alocat un buget de 2% . Acești 2% vor finanța plățile suplimentare de 23 euro/ha către tinerii fermieri, care au vârsta de până în 40 de ani la data depunerii cererii și se stabilesc pentru prima dată într-o exploatație ca proprietari. Plata suplimentară se acordă pentru exploatații de până la 60 ha, pentru o perioadă de maxim 5 ani de la instalare.

Plăți pentru micii fermieri

Fermieri mici, care au între 1 și 5 ha, vor primi un quantum al plății directe egal cu valoarea totală a plăților care urmează să fie alocate fermierului în fiecare an la care acesta are dreptul, dar nu mai mult de 1.250 euro/fermă.

Srijinul cuplat

PNDR va aloca între 13,7 % (în 2015) și 14,9% (în 2020), din plafonul național anual FEAGA, pentru finanțarea sprijinului cuplat în sectorul vegetal și în cel zootehnic.

În sectorul vegetal, sprijinul cuplat se va acorda pentru culturile de soia (325 euro/ha în 2015, în creștere anuală până la 376 euro/ha în 2020), culturile de lucernă (55-100 euro/ha), culturile de mazăre și fasole boabe pentru industrializare (180-225 euro/ha), culturile de cânepă (194-240 euro/ha), culturile de orez (450-495 euro/ha), culturile de sămânță de cartof (960-1005 euro/ha) și culturile de cartofi de primăvară (700-745 euro/ha), culturile de hamei (500-545 euro/ha), culturile de sfeclă de zahăr (600-645 euro/ha), culturile de tomate pentru procesare (1.400-1.445 euro/ha), culturile de castraveți pentru procesare (500-545 euro/ha), culturile de legume din sere (6.200-6.245 euro/ha), culturile de legume din solarii (3.000-3.045 euro/ha), culturile de prune și mere pentru procesare (300-345 euro/ha) și culturile de ciuperci (100.000-100.015 euro/ha).

În sectorul zootehnic, sprijinul cuplat se va acorda pentru fermele de vaci de lapte (250 euro/cap în 2015 - 325 euro/cap în 2020), ferme ce au în capacitate bivolițe de lapte (190-240 euro/cap, maximum 100 capete/beneficiar), ferme de taurine de carne (300-375 euro/cap), ferme ce au în capacitate femele ovine și caprine și/sau berbeci și țapi de reproducție (7-12 euro/cap) și ferme de viermi de mătase (35-39 euro/cutie de 10 grame).

ASOCIAȚIA „ȘCOALA DOBROGEANĂ DE AGRICULTURĂ ȘI AFACERI” (DABS)

9300 Dobrich, str. „Balgariya”, nr. 3

tel.: +359 (58) 655 620, +359 (58) 655 626,

fax: + 359 (58) 605 760

e-mail: dabs_bg@yahoo.com, agroinfo.project@gmail.com

Pagină web a campaniei: <http://agroinfo.dabu-edu.org>

Acest proiect a fost finanțat cu sprijinul Comisiei Europene. Aceasta publicație nu agajează decît autorul iar Comisia Europeană nu este responsabilă de folosirea în alte scopuri a informațiilor conținute.

